

**ÇİN HALK CUMHURİYETİ
PAZARA GİRİŞ REHBERİ**

**T.C.
Ticaret Bakanlığı
Pekin Ticaret Müşavirliği**

İÇİNDEKİLER

1. GENEL BİLGİLER.....	5
1.1 COĞRAFI KONUM	5
1.2 SİYASİ VE İDARİ YAPI.....	5
1.3 NÜFUS VE İSTİHDAM	6
1.4 DOĞAL KAYNAKLAR VE ÇEVRE.....	7
2. MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER.....	8
2.1 ÜLKENİN GENEL EKONOMİK GÖRÜNÜMÜ	8
2.2 TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER.....	9
2.3 SEKTÖREL GELİŞMELER	10
2.3.1 Tarım ve Hayvancılık.....	10
2.3.2 Sanayi	11
2.3.3 Madencilik	12
2.3.4 Lojistik	12
2.3.5 Enerji	12
3. ÜLKE PAZARININ GENEL ÖZELLİKLERİ.....	13
3.1 DAĞITIM KANALLARI	13
3.2 FİKRİ VE SINAİ MÜLKİYET HAKLARI.....	14
3.3 TÜKETİCİ EĞİLİMLERİ.....	14
3.4 PERAKENDE TİCARET	15
3.5 KAMU İHALELERİ.....	15
4. ÇHC'NİN DIŞ TİCARETİ.....	16
4.1 GENEL EKONOMİK GÖRÜNÜMÜ	16
4.2 İHRACAT	17
4.3 İTHALAT.....	17
4.4 SERBEST TİCARET ANLAŞMALARİ (STA).....	17
4.4.1 Yürürlükteki Serbest Ticaret Anlaşmaları	17
4.4.2 İmzalanmış Ancak Henüz Yürürlüğe Girmemiş Serbest Ticaret Anlaşmaları	18
5. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI.....	19
5.1 DIŞ TİCARET MEVZUATI (İHRACAT-İTHALAT REJİMİ)	19
5.2 İTHALAT İÇİN GEREKLİ BELGELER.....	19
5.3 GÜMRÜK BEYANNAMESİ, GÜMRÜK DEĞERİ, GÜMRÜK VERGİLERİ	19
5.4 İÇ VERGİLER VE ORANLARI.....	20
5.5 ÜRÜN STANDARTLARIYLA İLGİLİ UYGULAMALAR	21
5.6 TEST ETME, MUAYENE VE BELGELENDİRME	21
5.7 İTHALAT LİSANSLARI VE İTHALATI KONTROLE TABİ ÜRÜNLER	22
5.8 AMBALAJ, PAKETLEME VE ETİKETLEME	22
5.9 GEÇİCİ İTHALAT	22
5.10 DEVLET ALIMLARI	23
5.11 TEKNİK ENGELLER.....	24
5.12 E-TİCARET	24
5.12.1 E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler	25
5.12.2 Yurtiçi E-Ticaret (B2C)	25
5.12.3 Sınır Ötesi E-Ticaret.....	26

5.12.4	<i>E-ticarete Ödeme Yöntemleri</i>	27
5.12.5	<i>Mobil E-Ticaret</i>	27
5.12.6	<i>E-Ticarete Yönelik Beklenti ve Öngörüler</i>	28
6.	ÇHC EKONOMİSİNDEKİ ÖNEMLİ SEKTÖRLER	29
6.1	TARIM VE HAYVANCILIK	30
6.2	İMALAT SANAYİ	30
6.3	DOĞAL KAYNAKLAR VE MADENCİLİK.....	35
6.4	ENERJİ VE GAZ.....	37
6.5	İNŞAAT.....	37
6.6	PERAKENDE TİCARET	38
6.7	HİZMETLER.....	39
6.8	BİLİŞİM	40
7.	DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	41
7.1	DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLARIN GÖRÜNÜMÜ	41
7.2	YABANCI YATIRIMLARA İLİŞKİN ÜLKE MEVZUATI	42
7.3	YABANCI SERMAYEYE YÖNELİK KISITLAMALAR	43
7.4	YABANCILARIN GAYRİMENKUL EDİNMELEİ	43
7.5	YABANCI SERMAYELİ ŞİRKETLERE UYGULANAN AYRIMCILIKLAR ...	43
7.5.1	<i>Şirket Kuruluşunda Ayrımcılık</i>	44
7.5.2	<i>Vergi Hukukunda Ayrımcılık</i>	44
7.6	YABANCILARIN SERBEST DOLAŞIMI.....	44
7.7	YATIRIM TEŞVİK MEVZUATI.....	44
7.8	SERBEST BÖLGELER	45
7.9	ÜLKEDEKİ TÜRK YATIRIMLARI.....	46
7.10	TÜRK YATIRIMCILARIN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR	46
7.11	YATIRIMCILAR İÇİN YARARLI BİLGİLER	47
8.	TÜRKİYE İLE TİCARET	47
8.1	GENEL DURUM	47
8.2	TÜRKİYE İLE DIŞ TİCARETİ	48
8.3	YÜRÜRLÜKTE OLAN ANLAŞMA VE PROTOKOLLER	48
8.4	TÜRKİYE’NİN ÇİN’E İHRACATINDA BAŞLICA ÜRÜNLER	51
8.5	TÜRKİYE’NİN ÇİN’DEN İTHAL ETTİĞİ BAŞLICA ÜRÜNLER	52
9.	İHRACATTA POTANSİYEL ARZ EDEN SEKTÖR VE ÜRÜNLER	53
10.	PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR	54
10.1	İŞ KÜLTÜRÜ	54
10.2	TİCARETİ ETKİLEYEN KÜLTÜREL FAKTÖRLER	56
10.3	PARA KULLANIMI	56
10.4	RESMİ TATİLLER VE MESAI SAATLERİ	56
10.5	ÇALIŞMA GÜNLERİ	57
10.6	YEREL SAAT	57
10.7	PASAPORT VE VİZE İŞLEMLERİ	57
11.	ŞİRKET KURULUMU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	58
11.1	ŞİRKET TÜRLERİ	58
11.2	ŞİRKET KURMA SÜRECİ.....	59

11.3	VERGİ UYGULAMALARI.....	60
11.4	BANKACILIK MEVZUATI.....	60
11.5	SOSYAL GÜVENLİK UYGULAMALARI.....	61
11.6	VİZELER (ÇALIŞMA/OTURMA İZİNİ, GEÇİCİ ÇALIŞMA VİZESİ VB.)	61
12.	ÖNEMLİ ADRESLER VE İLETİŞİM BİLGİLERİ.....	62
12.1	SANAYİ VE TİCARET ODALARI.....	62
12.2	İTHALAT VE İHRACAT İLE İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLAR	73
12.3	BÜYÜKELÇİLİK, BAŞKONSOLOSLUK VE MÜŞAVİRLİK İLETİŞİM BİLGİLERİ	75
12.4	ULAŞILABİLECEK HUKUKİ VE MALİ DANIŞMANLIK ŞİRKET VE BÜROLARINA İLİŞKİN BİLGİLER.....	76
12.5	TÜRKÇE HİZMET VEREN HUKUK BÜROLARI.....	78

ÇİN HALK CUMHURİYETİ PAZARA GİRİŞ RAPORU

1. GENEL BİLGİLER

1.1 COĞRAFI KONUM

Çin, dünyanın en büyük yüzölçümüne sahip ülkeler sıralamasında Rusya ve Kanada'nın ardından 3. sıradadır. Asya kıtasının doğusunda yer almaktadır. Doğuda Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti; güneydoğuda Makao, güneyde Laos, Birmanya, Vietnam, Hindistan, Bhutan, Nepal; batıda Pakistan, Afganistan, Tacikistan, Kırgızistan, Kazakistan; kuzeyde Moğolistan Halk Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu ile komşudur. Çin'in doğusunda Doğu Çin Denizi ve güneydoğusunda Güney Çin Denizi yer almaktadır. Çin'in toplam kara sınırları uzunluğu 20 000 km'den fazla olup Çin anakarasının toplam sahil uzunluğu ise 18.000 km'nin üstündedir. Ülke çok geniş bir coğrafi alana sahip olması nedeni ile soğuk kara ikliminden yarı-tropik iklime kadar geniş bir iklim kuşağına sahiptir.

1.2 SİYASİ VE İDARİ YAPI

1 Ekim 1949 tarihinde kurulan ÇHC'nin siyasi yapısı tek parti yönetimine dayanmaktadır. Çin Komünist Partisi (ÇKP) ülkenin tek siyasi hâkimidir. ÇKP 1921 yılında kurulmuştur ve 86 milyonu aşkın üyesi bulunmaktadır. Parti devletle bütünleşmiş olup, devlet politikası parti vasıtasıyla uygulanmaktadır. Devlet Başkanı aynı zamanda ÇKP'nin Genel Sekreteridir.

ÇHC'nin bugünkü Anayasası 1982 yılında onaylanmıştır. Anayasa'ya göre devletin merkez organları; Ulusal Halk Kongresi (UHK), ÇHC Devlet Başkanlığı, Devlet Konseyi, Merkezi Askeri Komisyon, Yüksek Mahkeme ve Başsavcılıktır. Ulusal Halk Kongresi (Meclis) üyeleri ÇKP tarafından seçilen temsilcilerden oluşmaktadır.

Ülkede genel seçim uygulaması yoktur. Devlet Konseyi (hükümet), devlet idaresinin ve yürütme erkinin en üst organıdır. Hükümet işlerini Devlet Konseyi takip etmektedir. Devlet Konseyi 4 başbakan yardımcısı, 4 konsey üyesi, 25 bakandan oluşmakta ve başında başbakan bulunmaktadır. Devlet Konseyi, idari mevzuata ilişkin yasama işlemlerini gerçekleştirmeye yetkilidir. Ekonomiyi ve diplomatik ilişkileri yönetir ve toplumsal konuları ele alır. Başbakan, Devlet Başkanı tarafından atanır ve görevinden alınır. Ayrıca, ÇKP liderliğinde siyasi danışma ve istişarelerin yapıldığı "Çin Halkının Siyasi Danışma Konferansı" (ÇHSDK) adlı bir mekanizma da mevcuttur.

Devlet yönetiminin en yetkili organı ÇKP Merkez Komitesi'ne bağlı olan Politbüro Daimî Komitesi'dir. Daimî Komite, Hükümetin de üzerinde bir kurum olup, ülkeyi ilgilendiren önemli konularda son söz sahibidir. Yedi üyeden oluşan Daimî Komite'nin başkanı Devlet

Başkanı Xi Jinping'dir. Başbakan Komitenin üyeleri arasında yer almaktadır. Komitenin tüm üyeleri devlet lideri olarak kabul edilmektedir.

Çin'de meclisin görevi daha çok temsilidir. Ulusal Halk Kongresi (UHK) adı verilen meclisin üyeleri halk tarafından değil, ÇKP tarafından belirlenmektedir. Üyelerin seçiminde geniş tabanlı temsil gözetilmektedir. UHK yılda bir kez mart ayında toplanmakta ve Hükümet programını ve ihtiyaca göre hazırlanan yeni yasaları onaylamaktadır. Onay işlemi UHK'nın 2987 üyesinin onayıyla neticelenmektedir.

Çin'in idari yapısı 'Tek Ülke İki Sistem' olarak nitelendirilmektedir. Çin ana kara ile birlikte Hong ve Macao Çin Halk Cumhuriyeti'nin bir parçasıdır. Ancak Hong Kong ve Macao Özel İdari Bölge olarak tanımlanmakta ve ana karadan farklı olarak bu bölgelerde serbest ticaret rejimi uygulanmaktadır. Çin ana karası idari olarak, 22 eyalet, 5 özerk bölge ve 4 belediyeeye ayrılmıştır. Bu yapıların hepsi eyalet seviyesinde birimler olarak kabul edilmektedir. Çin Tayvan'ı 23. eyalet olarak kabul etmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki eyaletler her biri nüfus ve yüz ölçümü olarak ortalama bir Avrupa ülkesinin boyutunda ve ölçeğindedir ve dolayısı ile ekonomik ve ticari açıdan da bir ülke olarak değerlendirilebilecek potansiyele sahiptirler.

Eyaletler: Anhui, Fujian, Gansu, Guangdong, Guizhou, Hainan, Hebei, Heilongjiang, Henan, Hubei, Hunan, Jiangsu, Jiangxi, Jilin, Liaoning, Qinghai, Shaanxi, Shandong, Sichuan, Yunnan, Zhejiang.

Özerk Bölgeler: Guangxi, İç Moğolistan, Ningxia, Uygur (Xinjiang Uygur), Tibet (Xizang).

Eyalet Düzeyinde Merkeze Bağlı Şehirler: Pekin (Beijing), Chongqing, Şanhay, Tianjin.

Özel İdari Bölgeler: Hong Kong ve Macao.

1.3 NÜFUS VE İSTİHDAM

2023 yılında verilerine göre, ülkenin nüfusu 1,41 milyar üzerindedir. 2024 yılında dünyada 2. sırada yer alan Çin nüfusunun 2029 yılında 1,403 milyar kişi olacağı tahmin edilmektedir. Ülkede ortalama yaşam süresi 78 yıldır. 1979 yılında başlayan ve 2016 yılında son verilen tek çocuk politikasının sonucunda ülkedeki kadın erkek dağılımı erkekler lehine bozulmuş, nüfus yaşlanmış ve ülkenin en büyük ekonomik gücü olan iş gücünde düşüşe yol açmıştır. Diğer taraftan dışa açılma ve kentsel nüfusun gelirinin artması, kentsel alanda yaşayan nüfusun artışı gibi nedenlerle tek çocuk politikası sonlandırılmasına rağmen nüfus artış hızında yavaşlama sürmekte olup, bu düşüş özellikle doğum oranlarındaki düşüşe bağlıdır. Çin verilerine göre 2023 yılında ülkede doğum oranı %6,39, ölüm oranı %7,87 nüfus artış oranı %-1,48 olmuştur.

Nüfus içerisinde yaşlıların gençlere oranı giderek artmaktadır. 16-64 yaş arasındaki nüfus 2017 yılından itibaren 1 milyar kişinin altına düşmüş olup bu düşüş halen devam

etmektedir. 2023 yılında anılan yaş grubundaki nüfusu 962,8 milyon kişi ile toplam nüfusun %68,2'sine karşılık gelmektedir 0-16 yaş grubunun nüfustaki payı %16,2 (229 milyon kişi), 65 yaş ve üstünün nüfustaki payı %15,3 (217 milyon kişi) düzeyindedir. Yıllara göre oranlar incelendiğinde genç ve orta yaşlı kesimin nüfus içerisindeki oranı azalırken, 65 yaş üstü kişilerin nüfustan aldığı pay artmış göstermektedir. Nüfusun %87'si Han kökenli Çinlilerden oluşturmakta iken, %13'ü ise diğer gruplara mensuptur. Nüfusun %65,2'si şehirlerde yaşamaktadır. Ülkede okuma yazma oranı %96,4 dür. 2021 yılı insani gelişmişlik endeksine göre dünyada 191 ülke arasında Çin 79. sıradadır (UN 2024).

<https://data.stats.gov.cn/english/easyquery.htm?cn=C01>

<https://www.stats.gov.cn/sj/nds/2023/indexeh.htm>

1.4 DOĞAL KAYNAKLAR VE ÇEVRE

Çin maden ve mineraller yönünden zengin bir ülkedir. Dünyadaki en büyük altın üreticisidir. Aralarında demir cevheri, demir alaşımli metal cevherleri, kömür, kalay, doğal gaz, civa, manganez, vanadyum, kurşun, çinko, alüminyumun fosfat, tungsten, uranyum, manyetit molibden, titanyum, az bulunan toprak elementleri olmak üzere yaklaşık 17 maden ve mineral türü ve madene sahip olması ile lider konumundaki ülkedir.

Su kaynakları kritik öneme sahiptir. Zira gerek tarımda sulama için gerekse elektrik üretiminde kullanılmaktadır. Ülkedeki ekilebilir arazi büyüklüğü dünyadaki ekilebilir alanın %7'sine, kendi yüz ölçümünün ise %12,7sine karşılık gelmektedir. Diğer taraftan Çin dünyada en fazla hidroelektrik enerjisi üretimi yapılan ülkedir ve dünyanın en büyük hidroelektrik santrali Three Gorges Barajı 22.500 megavat enerji üretimi ile küresel anlamda en büyük kapasiteye sahip barajdır.

Çin kömür rezervleri açısından dünya birincisidir. Çin dünyanın en büyük kömür üreticisi ve tüketicisidir. Hâli hazırda toplam enerji ihtiyacının %67'si kömürden elde edilmektedir. Ülke petrol, doğal gaz kaynakları mevcut olmasına rağmen, önemli bir ham petrol ithalatçısıdır. Bunlara ek olarak uzay teknolojisi ve elektronik alanında kullanılan bazı ender bulunan madenlerin de artan orandaki üretici ve ihracatçısıdır.

2010-2020 döneminde kişi başına düşen yenilenebilir ülke içi temiz su kaynakları azalmakta olan ülkeler arasında Çin, %5 azalma ile 106. sırada olup 2020 yılında sahip olduğu kişi başına düşen temiz su miktarı 1.993m³tür. [Dünya ortalaması %12 azalma, Türkiye %13 azalma ile 88. (Dünya Bankası-2020)]. 2021 yılında 26 milyar varil kanıtlanmış ham petrol rezervine sahip Çin, 89 ülke arasında %2 pay ile 12. Sıradadır. 2022 yılında 5 milyon varil/gün'lük ham petrol üretimi ile 117 ülke arasında %5 pay ile 5. sıradadır. 2021 yılında 235 trilyon feet³ kanıtlanmış doğalgaz rezervine sahip Çin, 92 ülke arasında %3 pay ile 6. sıradadır.

2. MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER

2.1 ÜLKENİN GENEL EKONOMİK GÖRÜNÜMÜ

Çin'in bugünkü ekonomik yapısının temellerini 1978 yılından itibaren yapılan reformlar oluşturmaktadır. Reformların başlaması ve dışa açılma politikasının benimsenmesi ile birlikte Çin, merkezi planlı ekonomiden pazar ekonomisine geçmiş ve son 40 yılda ülke ekonomik ve sosyal anlamda hızla gelişmiş, GSYİH'deki büyüme yılda ortalama %10'a ulaşmıştır. Bu değer, böylesine büyük bir ekonominin, tarihteki sürdürülebilir nitelikteki en hızlı büyümesi olmuş ve bu sayede ülkedeki 800 milyon kişi yoksulluktan kurtulmuştur. 1994 de yapılan vergi düzenlemeleri ve ardında 2001 yılında Dünya Ticaret Örgütüne üye olması ile ülke, dünya ekonomisine tam anlamıyla entegre olmuştur. Sonuç olarak Çin dünyanın üretim ve ticaretinin merkezi haline gelmiştir.

IMF verilerine göre 2019 yılında Çin, %38,2 pay ile dünya ekonomisine en çok katkı sağlayan ülke olmuştur. Ülkenin 14. Beş Yıllık Planında (2021-2025) ulusal Ekonomik ve Sosyal Kalkınmaya ilişkin olarak yüksek kaliteye ve çevre dostu uygulamalara vurgu yapılmıştır. Planda karbon emisyonunun azaltılması ve 2030'a kadar karbondioksit emisyonunun sıfıra yaklaştırmayı hedeflemektedir. Çağdaş anlamda gelişme için inovasyonun temel öge olduğu vurgulanmış, planda ayrıca halkın yaşam standını artırılmasına yönelik reformlar dile getirilmiştir.

2024 yılında %1 olan tüketici fiyatlarına göre yıllık ortalama enflasyon oranının 2025 yılında %2 olacağı tahmin edilmektedir (IMF-2024). Ülkedeki işsiz sayısının toplam işgücüne oranının 2024 yılında %5 olacağı ve işsizliğin yüksek olduğu ülkeler arasında 58. sırayı alacağı tahmin edilmektedir.

2020 yılı verilerine göre ülkenin GSYİH'si içinde tarım sektörünün payı %8, sanayinin %38 ve hizmetler sektörünün %55 (Dünya Bankası-2020) olmuştur.

2024 yılında %1 oranında fazla vereceği tahmin edilen cari işlemler dengesinin GSYİH'ye oranının, 2025 yılında da %1 oranında fazla vermesi beklenmektedir.

Küresel rekabetçilik açısından 2019 yılı verilerine göre dünyadaki 141 ülke arasında Çin 28. sıradadır. 2020 verilerine göre iş yapma kolaylığı açısından Çin, dünyada 190 ülke arasında 32. sıradadır.

Çin'de özel sektörünün GSYH'deki payı %60 düzeyindedir. Özel sektör ayrıca kentlerdeki işgücünde %80, yeni iş imkânlarının sağlanmasında %90 paya sahiptir.. Çin dünyanın en büyük imalat sektörüne sahiptir. Aynı zamanda en hızlı büyüyen tüketici pazarı konumundadır.

Çin orta üst gelir grubundaki ülkeler arasında kabul edilmesine karşılık, diğer orta gelir grubundaki ülkelerin standartlarına göre ülkede hâlâ yoksul olarak kabul edilen çok sayıda

insan bulunmakta ve refahın adaletli dağılımı ülke ekonomisinin en önemli sorunları arasında yer almaktadır.

2.2 TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

2023 yılında cari fiyatlara göre 17,7 trilyon dolar olan GSYİH'nin 2024 yılında 19 trilyon dolar olması beklenmektedir. Çin, cari fiyatlara göre, 2023 yılı itibarıyla 196 ülke arasında dünyanın 2. büyük ekonomisidir. 2023 yılında %5,2 büyüyen Çin'in 2024 yılında %4,6 ve 2025 yılında %4,1 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir.

Cari fiyatlara göre Çin, 2023 yılında 12.719 dolarlık kişi başına düşen milli gelire sahiptir.

Tüketici fiyatlarına göre yıllık enflasyon oranı 2023 yılında %0,3 iken 2024 yılında %1 olacağı tahmin edilmektedir (IMF-2024).

Dış ticaret hacmi 2023 yılında 5,9 trilyon dolara ulaşan Çin, 823 milyar dolar dış ticaret fazlası vermiştir.

Temel ekonomik göstergelerin yıllar itibarıyla seyri şu şekildedir:

Yıl	GSYİH Nominal (Milyar \$)	Kişi Başına Gelir (\$)	Büyüme Oranı (%)	Enflasyon Oranı (%)	İhracat (Milyar \$)	İthalat (Milyar \$)
2010	6.087	4.550	10,6	3,2	1.478	1.240
2011	7.552	5.614	9,6	5,6	1.808	1.579
2012	8.532	6.301	7,9	2,6	1.974	1.662
2013	9.570	7.020	7,8	2,6	2.149	1.790
2014	10.476	7.636	7,4	1,9	2.244	1.809
2015	11.062	8.016	7,0	1,4	2.143	1.567
2016	11.233	8.094	6,8	2,0	1.990	1.501
2017	12.310	8.817	6,9	1,6	2.216	1.740
2018	13.895	9.905	6,7	2,1	2.417	2.037
2019	14.280	10.144	6,0	2,9	2.387	1.994
2020	14.688	10.409	2,2	2,4	2.510	1.999

2021	17.820	12.618	8,4	1,0	3.216	2.653
2022	17.963	12.720	3,0	2,0	3.347	2.678
2023	17.741	12.719	5,2	0,3	3.379	2.556

2.3 SEKTÖREL GELİŞMELER

Çin’de üretim, yatırım ve ihracat çok kapsamlı ve hacimce büyük olup; bu yapıda literatürde “cluster” / küme olarak tanımlanan endüstri bölgelerinin büyük payı vardır. Kuzey Çin’de Pekin, Tianjin ve Hebei (ağır sanayi, kimya, metal, enerji, demiryolu, bilişim, otomotiv); Kuzeydoğuda Dongbei (Liaoning, Jilin ve Heilongjiang ile aynı zamanda İç Moğolistan’ın doğusu) olarak nitelenen üç eyalet (ağır sanayi, otomotiv); Shandong eyaleti (petrol rafinerisi, nişasta, gıda endüstrisi); Doğu Çin’de Şanghay, Jiangsu ve Zhejiang (kimya, petrokimya, demir çelik, elektrik-elektronik, enerji, makineler ve parçaları, muhtelif imalat sanayi, metaller, ilaç, tekstil, deri); güneyde Guangdong eyaleti (ağırlıklı olarak ihracata yönelik makine, hafif sanayi, seramik de dahil her türlü imalat), Orta Çin’de Hunan, Hubei eyaletleri (demir-çelik, robot, makine ve metal işleme başta olmak üzere birçok sanayi kolu) ile iç kesimlerde Sichuan Eyaleti ile Chongqing (otomotiv, motosiklet başta olmak üzere birçok sanayi kolu) önemli sınıai odak noktalarıdır. Bu sınıai odak bölgelerinde makineden ilaca, tekstilden gıdaya birçok ürün rekabetçi şekilde üretilerek hızlı şekilde Çin ve dünya piyasalarına sunulabilmektedir.

Çin’in gelişen tarım ve madencilik sektörleri büyük ölçüde yerel talebi karşılamaya yönelik olarak faaliyet göstermekte ve talebin büyüklüğü karşısında bunda da tam yeterli olamamaktadır. Örneğin, ülke her ne kadar önemli bir petrol üreticisi olsa da (dünyanın en büyük beşinci üreticisi) ürettiği petrol ancak kendi ihtiyacının yarısını karşılamaya yetmektedir. Tüm bu bilgiler kapsamında, Çin’in birçok sektör açısından dünyanın üretim merkezi olduğunu söylemek gerekmektedir.

2.3.1 Tarım ve Hayvancılık

Dünya nüfusunun beşte birinin yaşadığı Çin, global gıda üretiminin dörtte birini tek başına karşılamaktadır. Çin, miktar bakımından dünyanın en büyük tarım üreticisidir. Bununla birlikte tarımsal ürün ithalatında önemli bir ülke olan Çin, parasal değer bakımından en çok tarım ürünü ithal eden ikinci ülke konumundadır. Buğday ve pirinç üretiminde dünya lideri olan Çin; mısır, arpa ve yağlı tohum üretiminde de önde gelen ülkelerden biridir. ABD ile ticaret savaşlarından sonra tarım politikasını değiştiren Çin, daha fazla soya üretirken; buğday ve pirinç üretiminde kendi kendine yetme stratejisini sürdürmeyi hedeflemektedir. Hayvancılık, balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği de Çin ekonomisinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Çin’de 70 yıl önce yetersiz olan tahıl üretimi, arz-talep bakımından dengeye oturarak yeni bir düzeye çıkmıştır. Ülkenin tahıl üretimi 1949’da 113 milyon ton iken 2021’de 682,9 milyon tona ulaşmıştır. 2001-2020 dönemi için ithal edilen tahıl ürünlerinin %75,4’ünü soya fasulyesi oluşturmaktadır. En çok tüketilen iki ürün olan pirinç ve buğdayın ithalattaki payı ise

%6'dır. Çin, tahıl üretiminin 600 milyon tonun altına düşmesini istememektedir. Bundan dolayı da en az 110 milyon hektarlık alanda tahıl üretimini sürdürmeyi hedeflemektedir. Ülkede şu anda 134,9 milyon hektarlık tarım alanı mevcuttur.

ÇHC mevzuatı uyarınca, gıda ürünleri ithalatında bütün ihracatçı ülkeler tarafından risk analizi ve ürün spesifik protokollerin imzalanmasını öngören bir pazara giriş sürecinin tamamlanması gerekmektedir. Konu ile ilgili kurum olan ÇHC Kalite Kontrol, Denetim ve Karantina Genel İdaresi (AQSIQ) yeniden yapılandırılmış, 2017 yılından bu yana anılan konu kapsamında ÇHC Gümrükler Genel İdaresi (GACC) yetkili kılınmıştır. Gıda sektörü, ülkemizin Çin'e yönelik ihracatının geliştirilmesi ve ürün çeşitliliğinin sağlanması açısından önem ve potansiyel arz eden bir sektör konumundadır. Ülkemizin gıda ürünlerinin Çin'e yönelik ihracatının artırılması amacıyla bir süredir sistematik çalışmalar yürütülmektedir.

Bu kapsamda, ilk olarak, gıda ürünlerimizin Çin'e yönelik girişinin kolaylaştırılması amacıyla, iki ülke arasında iş birliğine yönelik bir çerçeve anlaşması olan "Gıda Güvenliği Anlaşması" 19 Nisan 2013 tarihinde imzalanmış bulunmaktadır. Çin'e gıda ürünlerimizin ihracatı kapsamında 2019 yılında kiraz ihracatımızda fumigasyon yönteminin önü açılmış (mevcut durumda geçici olarak kapalı), antepfıstığı ihracatımız resmi olarak başlamış, Çin'e ihraç edilebilen su ürünlerimize ise ton balığı ve alabalık ürünleri eklenmiştir. 2020 yılında ise süt ürünleri ve kanatlı eti ihracatımızın önü açılmıştır. 2021'de UHT süt ürünleri ihracatımız başlamıştır. Yeni ürünler ekleme yönündeki çalışmalarımız kapsamında ÇHC Gümrükler Genel İdaresi nezdindeki girişimlerimiz narenciye, nar, iç badem, üzüm, kivi, elma ve defne yaprağı ürünleri için devam etmektedir.

2.3.2 Sanayi

İmalat sanayi, düşük maliyetlerin de sağladığı avantaj sayesinde Çin büyümesinin itici gücü olmuştur ve artan maliyetlere rağmen büyük ölçüde bu konumunu korumaktadır. Çin GSYH'sinin %40,7'sine tekabül eden imalat sektörü, süreç içerisinde kaliteyi, teknoloji içeriğini ve katma değeri artırarak dünya standartlarında üst konumlara ulaşmıştır. Bununla birlikte bugün Çin'in ihraç ettiği sanayi ürünlerinin yarısı yabancı sermayeye sahip şirketler tarafından üretilmektedir. Son yıllarda artan teknolojik ürün üretim kapasitesi ve orta uzun vadeli planlı yatırımlar sayesinde özellikle elektrikli araçlar, yenilenebilir enerji, hızlı trenler, otonom araç ve sistemler, bilgi işlem sistem ve makinaları vb. ön plana çıkan alanlardır. Çin dünyadaki;

- Çeliğin yüzde 50'sini,
- Otomobillerin yüzde 30'unu,
- Cep telefonlarının yüzde 90'ını,
- Bilgisayarların yüzde 80'ini,
- Gemilerin yüzde 40'ını,
- Ayakkabıların yüzde 60'ını üretmektedir.

Çin'in artık fiyatların düşük olduğu bir ülke olmadığını unutmamak gerekmektedir. Çin'de üretim maliyetleri arttıkça fiyatlar da giderek yükselmiş ve bu fiyat artışları tüm sektörlere yansımıştır. Tüm bu bilgiler kapsamında, Çin'in birçok sektör açısından dünyanın üretim merkezi olduğunu söylemek gerekmektedir.

2.3.3 Madencilik

Dünyadaki genel ekonomik gelişme ve özellikle Çin'in son yirmi yılda ulaştığı yüksek büyüme rakamları beraberinde ham maddelere olan yüksek ihtiyacı ortaya çıkarmıştır. Çin sahip olduğu kayda değer maden rezervlerine rağmen pek çok ham maddenin dünyadaki büyük alıcılarının başında gelmektedir. Çin'in ham madde talebi özellikle malzeme yoğun inşaat, imalat sanayi ve otomotiv gibi sektörlerde kullanılan bakır, demir, krom, alüminyum, manganez gibi temel metal ve ham maddelere yönelik artış trendini sürdürmektedir.

Buna paralel olarak ülkemizin Çine yönelik temel ihraç ürünleri içerisinde madencilik ürünlerimiz ilk sırada gelmektedir. Çin'in metal ve madenlerinin yerli üretimleri talebin ancak 1/3'ü ile yarısına kadar olan miktarını karşılamaya yetmektedir. Geri kalan talep ise ithalat suretiyle karşılanmaktadır. Çin'in giderek artan ham madde ihtiyacı göz önünde bulundurulduğunda devlet politikası olarak uygulanan vergilerle ham maden ihracatında engelleyici bir tutum sergilendiği görülmektedir. Ham madde ithalatı ise bunun tam tersi sebeplerle sürdürülebilirliği de sağlamak amaçlı uygulanan düşük vergi politikaları ile teşvik edilmektedir.

2.3.4 Lojistik

Çin'in lojistik altyapısı, başta ulaştırma ve telekomünikasyon olmak üzere oldukça kaliteli durumda olup büyük yatırımlarla bu alanda daha da fazla gelişme kaydedilmesi amaçlanmaktadır. Ancak, kalitenin ülkenin her bölgesinde aynı olmadığını, lojistik altyapısının ülkenin ekonomik olarak daha gelişmiş kesimlerinde daha yaygın ve daha kaliteliyken, ülkenin iç ve batı kesimlerine gidildikçe zayıfladığını ve kalitenin de düştüğünü göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Çin genelinde toplam 5,2 milyon kilometrelik karayolu bulunmakta olup bunun 160 bin kilometresi otobandır. 146 bin kilometrelik toplam uzunluğa sahip demiryolları içerisinde 46.000 km uzunluğunda yüksek hızlı tren hattı mevcuttur. Çin'de ekonomik büyümenin yüksek bir performansla devam etmesi, üretimin ve ticaretin artması ve elektronik ticaretin de gelişmesiyle birlikte lojistik sektörü hızlı bir gelişim sürecine girmiştir.

2.3.5 Enerji

Su kaynakları kritik öneme sahiptir. Zira gerek tarımda sulama için gerekse elektrik üretiminde kullanılmaktadır. Çin dünyada en büyük hidroelektrik enerji üretimi yapılan ülkesidir ve dünyanın en büyük hidroelektrik santrali Three Gorges Barajı 22.500 megavat enerji üretimi ile küresel anlamda en büyük kapasiteye sahip barajdır. Nüfusun tamamının elektriğe ulaşımının tamamlandığı ülkede, elektrik tüketiminin yaklaşık %15'i yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilirken, yaklaşık yüzde %67'si kömürden elde edilmektedir.

3. ÜLKE PAZARININ GENEL ÖZELLİKLERİ

3.1 DAĞITIM KANALLARI

Yeni yapılan düzenlemelerle yüzde yüz yabancı sermayeli şirketlerin Çin'de neredeyse tüm sektörlerde perakende ve toptan satış yapmalarına imkân sağlanmış olmasına rağmen bazı istisnalar bulunmaktadır. Örneğin, benzin istasyonlarında çoğunluk hissesinin Çinli ortağa ait olması gerekmektedir. Tütün satışı devletin tekelindedir. Gemicilik acentelerinin de yine çoğunluk hisselerinin Çinli yatırımcılara ait olması gerekmektedir. Yabancı yatırımcıların Çin'de kendi başlarına ya da Çinli bir firmayla kurdukları ortak teşebbüsler üzerinden franchising yapmalarına da izin verilmektedir.

Çin'de en hızlı büyüyen dağıtım kanalı, elektronik ticarettir. Dünyada internet üzerinden alışverişin %50,88'si Çin'de gerçekleştirilmekte ve bu alanda çok güçlü bir büyüme trendi bulunmaktadır. Çin halen en büyük e-ticaret pazarı konumunda olup hızlı büyümesini sürdürmektedir. Çin'de e-ticaretin toplam perakende satışları içerisindeki payı %27 oranına ulaşmıştır. Statista verilerine göre dünyadaki üç büyük e-ticaret pazarı Çin, ABD ve Avrupa olarak sıralanmaktadır. Çin e-ticaret pazarı 2023'te 1.318,7 milyar dolar değerinde bir ekonomik büyüklüğe ulaşmıştır. Buna mukabil, ABD e-ticaret pazarı 2023 yılında 925,4 milyar dolar, Avrupa ise 631,9 milyar dolarlık bir büyüklüğe ulaşmıştır.

Çin'in yeni başlattığı pilot uygulamalarla, yabancı şirketler Çin'de fiziksel bir varlık oluşturmadan e-ticaret kanalını kullanabilmektedir. Bunun için bir çevrimiçi platform oluşturmaları ve malların dağıtımını için yerel lojistik hizmet sağlayıcılarını kullanmaları gerekmektedir. Ülkenin e-ticaret pazarında iki büyük oyuncu (TMall ve JD) dikkat çekmekle birlikte birçok oyuncu bulunmaktadır. Çin e-ticaret ortamını değerlendirirken sınır ötesi ticareti de dikkate almakta fayda olacaktır. Dünyada sınır ötesi ticarete en önemli ihracatçı ülkenin Çin olduğu görülmektedir.

ABD'deki tüketicilerin sınır ötesi ticaret kanallarıyla aldığı ürünlerin %57'si, İngiltere'de %50'si, Fransa'da %43'ü, Almanya'da %43'ü, Suudi Arabistan'da %46'sı, Endonezya'da %41'i Çin'den gelmektedir. Bu noktada, Alibaba'nın B2B modelinin yanı sıra B2C modeliyle de diğer ülkelerdeki tüketicilere ulaşmada en önemli araç olduğunu belirtmek gerekmektedir. Bu bakımdan dünyada gerçekleşen sınır ötesi ticaretin neredeyse yarısının Çin kaynaklı olduğunu söylemek mümkündür.

Bu dev platformların yanı sıra Çin e-ticaret pazarına girmenin alternatif yöntemleri arasında; WeChat, TaoBao, Meituan, Kuaishou, Tik Tok gibi platformlar ve canlı yayın satış yöntemlerini kullanmak sayılabilir. Diğer ülkelerin aksine Çin'de canlı yayınlar yoluyla e-ticaret platformlarında satış yapmak çok yaygın bir uygulama halini almıştır.

3.2 FİKRİ VE SINAİ MÜLKİYET HAKLARI

Fikri mülkiyet haklarının korunması ve yabancı şirketlerin Çinli ortakları ya da üçüncü taraf şirketler tarafından fikri mülkiyet haklarının ihlal edildiğine dair şikayetleri, Çin'de faaliyet gösteren yabancı sermayeli şirketlerin en büyük sorunlarından biridir. Ancak, Çin hükümetinin son dönemde bu alanda yaptığı reform çalışmaları gelecekte bu sorunun çözülmesine katkı sunmayı hedeflemektedir. Pekin, Şanghay ve Guangzhou'da hayata geçirilen fikri mülkiyet haklarına yönelik ihtisas mahkemeleri, ortalama dört ayda davaları sonuca bağlamaktadır. Bu mahkemelerin başka şehirlerde de açılması planlanmaktadır. Dünya Ticaret Örgütü üyeliğine 2001'de kabul edilen Çin'in bu çerçevede kendi uygulamalarını örgütün Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Anlaşması (TRIPS) hükümleriyle uyumlu hale getirmesi gerekmektedir.

Çin aynı zamanda 2007 tarihli Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) Telif Hakları Anlaşması'nın da taraflarından birisidir. Bugüne değin fikri mülkiyet haklarının korunması konusunda uluslararası yükümlülüklerle giren ve mevzuatını kuvvetlendiren Çin, artık kanunların pratikte uygulanmasında da daha kararlı bir tavır sergilemektedir.

Bununla birlikte, fikri mülkiyet hakları ihlali Çin'de iş yapan şirketler açısından hâlâ önemli bir risktir. Bu kapsamda, şirketlerimizin markalarını Çin'de her iki dilde (İngilizce ve Çince) tescil ettirmeleri önem arz etmektedir.

ÇHC'deki marka tescili konusunda temel olarak "China National Intellectual Property Administration (CNIPA)" yetkili bulunmaktadır. Bağlantı adresi: (<https://english.cnipa.gov.cn/>) Marka tescili ise söz konusu kuruluş bünyesindeki "Trademark Office" aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

Çin'de mevcut marka tescili uygulaması "first-to-file rule" kuralını içermektedir. Bu kural uyarınca, ticari marka başvurusunda ilk olarak bulunan kişi veya şirkete genellikle bu ticari marka hakkı verilmektedir. Nitekim, mevcut "Marka Kanunu" da bu hususu içermektedir. Bir kişi veya firmanın marka tescil başvurusu kabul edilip ilana çıkılmasından sonra bir yıl süreli itiraz dönemi başlamaktadır. Eğer bu dönemde bir itiraz gelmezse, başvuran firma veya kişi markayı tescil ettirmiş olmaktadır. Marka tescili ile firma, ürünlerinin Çin ankarasında satış ve üretim (hatta ihracat) haklarını almaktadır.

Markanın Çinli bir firma tarafından tescil edilmiş olması halinde ise, markanın esas sahibi firma ürünlerini Çin'e ihraç etmek istediğinde, ürünlerinin ithaline izin verilmemesi riskiyle karşı karşıya kalmaktadır. Firmalarımızın, markalarını aşağıdaki web sitesi aracılığıyla kontrol etmeleri mümkündür. Bağlantı adresi: <http://wcjs.sbj.cnipa.gov.cn>. Bilgileri dışında markaları Çin'de tescil edilen firmalarımız Müşavirliğimizle irtibata geçebilirler.

3.3 TÜKETİCİ EĞİLİMLERİ

Çin, 2023 yılı itibarıyla 2,5 trilyon Amerikan doları değerindeki ithalatı ile dünyanın en büyük ikinci ithalatçısıdır. Çin, bugün itibarıyla; yüksek nüfusu, zenginleşen halkı ve büyüyen ekonomisi ile bir tüketim toplumu haline gelmiştir. Ülkede gittikçe zenginleşen ve

halihazırda 400 milyon bireyden oluşan orta sınıf bulunmakta ve söz konusu tüketici sınıfın kaliteli ve ithal nihai tüketim ürünleri talebi her geçen gün artmaktadır.

Bu noktada, Çin'in genelinde sınıflar arasındaki tüketici eğilimlerinin farklılığından da bahsetmek gerekmektedir. Alt ile alt/orta sınıflar açısından gelecek endişesi ile tasarruf eğilimi oldukça yüksektir ve söz konusu bu sınıfların tercihi yerli üründen yana olmaktadır.

Bu kapsamda Tier 1 olarak adlandırılan Şanghay, Pekin, Guangzhou şehirlerindeki orta/üst ile üst gelirli sınıfların tercihlerinde ithal ürünler önemli yer tutmaktadır. Ayrıca, Tier 2 olarak adlandırılan Xi'an, Chengdu, Chongqing, Wuhan gibi şehirlerdeki nüfusun da harcanabilir geliri her geçen gün artmaktadır. Bu şehirlerdeki nüfusun tercihlerinde de son 5 yıllık dönemde önemli değişiklikler göze çarpmaktadır.

Kümülatif olarak incelenecek olursa orta/üst ile üst sınıfı her geçen gün büyüyen Çin'in tüketici tercihleri ithal ürünler yönünde seyretmektedir. Diğer taraftan, özellikle genç neslin tercihlerinde, "klasik Çinli tüketici" tercihlerinden tamamen farklı tercihler öne çıkmaktadır. Bu kapsamda, örneğin protein ağırlıklı beslenme artmakta; hazır giyimde özellikle Avrupa modası takip edilmekte; kozmetik ürünlerinin tüketimi düzenli olarak yükselmektedir. Tier1 ve Tier2 şehirleri dışında yer alan ve daha az gelişmiş olan bölgelerdeki gençler, e-ticaret platformları sayesinde online olarak neredeyse tüm ithal ürünlere erişebilmektedir.

3.4 PERAKENDE TİCARET

Çin Perakende Sektörü Pazar büyüklüğünün 2024'te 1,9 trilyon ABD Doları olacağı tahmin edilmekte ve (2024-2029) arasında yıllık ortalama %8,17'lik bir büyüme sergileyerek 2029'a kadar 2,9 trilyon ABD Dolarına ulaşması beklenmektedir.

Son dönem perakende ortamını;

- 1- Güçlü ekonomik büyüme
- 2- Artan harcanabilir gelir
- 3- Tmall ve JD.com gibi çevrimiçi perakendeye hakim platformların ortaya çıkışı,
- 4- Akıllı telefon kullanımının yaygınlaşması
- 5- Dijital ödeme sistemlerinin gelişmesi
- 6- Lojistik altyapının yaygınlaşması şekillendirmiştir.

Çin'in devam eden kentleşme süreci ve iç tüketimi teşvik etmeyi amaçlayan politikaları perakende sektörünün rekabet dinamiklerini etkilemektedir. Çinli tüketiciler giderek daha kaliteli ürünler, kişiselleştirilmiş alışveriş deneyimleri aramaktadır.

3.5 KAMU İHALELERİ

Çin Halk Cumhuriyeti'nin (ÇHC) 1980'lerle başlayan ekonomik kalkınma hamlelerinde önemli bir rol oynayan müteahhitlik sektörü, son 30 yıllık süreçte ülkenin gayri safi yurt içi hasılasındaki (GSYİH) artışta ciddi bir payı bulunmaktadır. Müteahhitlik

sektöründe yabancı firmaların ağırlıklı olarak, teknoloji ve marka avantajlarını kullandıkları kısıtlı projelerde yer aldığı bilinmektedir. Tamamına yakınında yerel (devlet ya da özel) firmaların faaliyet gösterdiği Çin'in müteahhitlik sektörüne yabancı firmaların girişinde ciddi zorluklarla karşılaşıldığı bilinmektedir. Çin'de ihalelerin çoğu Çince dilinde çıkmaktadır. Teknik müşavirlik sektörü için hem ihale hem de doğrudan teklif alınması durumlarının olduğu bilinmektedir. Ancak Çinli firmalar veya Çin'de yerleşik yabancı firmalar burada tercih edilmektedir. Bu doğrultuda, Çin'de iş yapmak için burada yerleşik olmak önem arz etmektedir.

4. ÇHC'NİN DIŞ TİCARETİ

4.1 GENEL EKONOMİK GÖRÜNÜMÜ

Çin'in bugünkü ekonomik yapısının temellerini 1978 yılından itibaren yapılan reformlar oluşturmaktadır. Reformların başlaması ve dışa açılma politikasının benimsenmesi ile birlikte Çin, merkezi planlı ekonomiden pazar ekonomisine geçmiş ve son 40 yılda ülke ekonomik ve sosyal anlamda hızlı bir gelişmiş, GSYİH'deki büyüme yılda ortalama %10'a ulaşmıştır. Bu değer, böylesine büyük bir ekonominin, tarihteki sürdürülebilir nitelikteki, en hızlı büyümesi olmuş ve bu sayede ülkedeki 800 milyon kişi yoksulluktan kurtulmuştur.

1994 de yapılan vergi düzenlemeleri ve ardında 2001 yılında Dünya Ticaret Örgütüne üye olması ile ülke, dünya ekonomisine tam anlamıyla entegre olmuştur. Sonuç olarak Çin dünyanın üretim ve ticaretinin merkezi haline gelmiştir. Çin'in 13. Beş Yıllık Planında (2016-2020) sosyal dengesizliklerin giderilmesi, çevre kirliliğinin azaltılması, enerji verimliliğinin artırılması, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimin yaygınlaştırılması ile sosyal güvenlik sisteminin geliştirilmesi esas alınmıştır.

14. Beş Yıllık Planında (2021-2025) ulusal Ekonomik ve Sosyal Kalkınmaya ilişkin olarak yüksek kaliteye ve çevre dostu uygulamalara vurgu yapılmıştır. Planda karbon emisyonunun azaltılması ve 2030'a kadar karbondioksit emisyonunun sifıra yaklaştırmayı hedeflemektedir.

Çağdaş anlamda gelişme için inovasyonun temel öge olduğu vurgulanmış, planda ayrıca halkın yaşam standını artırılmasına yönelik reformlar dile getirilmiştir. 2024 yılında cari fiyatlara göre, 19 trilyon dolar olacağı tahmin edilen GSYİH'nin 2025 yılında 20 trilyon dolar olması beklenmektedir.

Çin, cari fiyatlara göre, 2024 yılı itibariyle 196 ülke arasında dünyanın 2. büyük ekonomisidir. 2024 yılında sabit fiyatlara göre %4,6 oranında artması beklenen GSYİH'nin, 2025 yılında %4,1 oranında artacağı tahmin edilmektedir.

2024 yılında %1 oranında fazla vereceği tahmin edilen cari işlemler dengesinin GSYİH'ye oranının, 2025 yılında da %1 oranında fazla vermesi beklenmektedir.

Çin’de özel sektörünün GSYH’deki payı %60 düzeyindedir. Özel sektör ayrıca kentlerdeki işgücünde %80, yeni iş imkânlarının sağlanmasında %90 paya sahiptir. Çin dünyanın en büyük imalat sektörüne sahiptir. Aynı zamanda en hızlı büyüyen tüketici pazarı konumundadır.

4.2 İHRACAT

2023 yılında 3,38 trilyon dolarlık ihracatla dünya ihracatından %14,6 pay almıştır. İhracatında önde gelen pazarlar ABD, Hong Kong Özel İdari Bölgesi (Çin), Japonya, Güney Kore ve Vietnam’dır.

Ülkenin dünyaya ihracatında; akıllı telefonlar, bilgisayarlar, piller, bellekler ve işlemciler başı çekmektedir.

Ülkenin Türkiye’ye ihracatında ise akıllı telefonlar; bilgisayarlar, binek otomobiller, panel gösterge modülleri, statik konvertörler, lityum iyon piller ve çelik ürünleri ön plana çıkmaktadır.

ÇHC’ye ihracatımız 2023 yılında bir önceki yıla göre %0,75 oranında artarak 3,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. ÇHC 2023 yılı genel ihracatımızda %1,29 pay ile 19. sırada yer almıştır.

4.3 İTHALAT

Çin, 2023 yılında 2,56 trilyon dolar ithalatla dünya ithalatından %10,9 oranında pay almıştır. İthalat yaptığı başlıca ülkeler Tayvan, ABD, Güney Kore, Japonya ve Avustralya’dır

2023 yılında ithal ettiği başlıca ürünler; elektrikli makina ve cihazlar, mineral yakıtlar ve yağlar, metal cevherleri, makineler ve mekanik cihazlar ve aletler ve mücevherattır.

Ülkemizden ithalatında ise temel ürünler; mermer ve traverten, disodyum tetra borat, krom cevherleri ve zenginleştirilmiş krom cevherleri, bakır cevherleri ve zenginleştirilmiş bakır cevherleri, kıymetli diğer metal cevherleri ve bunların zenginleştirilmiş cevherleri, kurşun cevherleri ve zenginleştirilmiş kurşun cevherleri, demir cevherleri ve zenginleştirilmiş demir cevherleri, nikel oksit sinterleri ve nikel metalürjisinin diğer ara ürünleri, doğal boratlar ve bunların konsantreleri, bor oksitleri ve borik asitler öne çıkmaktadır.

4.4 SERBEST TİCARET ANLAŞMALARI (STA)

4.4.1 Yürürlükteki Serbest Ticaret Anlaşmaları

- Çin -Belarus Hizmet ve Yatırım Anlaşması
- Çin -Sırbistan STA

- Çin-Ekvador STA
- Çin-Nikaragua STA
- Bölgesel Kapsamlı Ekonomik İşbirliği (RCEP); (Brunei, Kamboçya, Endonezya, Laos, Malezya, Myanmar, Filipinler, Singapur, Tayland, Vietnam, Avustralya, Çin, Japonya, Güney Kore, Yeni Zelanda)
- Çin-Kamboçya STA
- Çin-Mauritius STA
- Çin-Maldivler STA
- Çin-Gürcistan STA
- Çin-Avustralya STA
- Çin-Kore STA
- Çin-İsviçre STA
- Çin-İzlanda STA
- Çin-Kosta Rika STA
- Çin-Peru STA
- Çin-Singapur STA
- Çin-Yeni Zelanda STA
- Çin-Şili STA
- Çin-Pakistan STA
- Çin-ASEAN STA
- Çin Anakara- Hong Kong Ekonomik İşbirliği ve Ortaklık Anlaşması
- Çin Anakara-Macao Ekonomik İşbirliği ve Ortaklık Anlaşması

4.4.2 İmzalanan Ancak Henüz Yürürlüğe Girmemiş Olan Serbest Ticaret Anlaşmaları

Müzakereleri devam eden anlaşmalar şunlardır:

- Çin-Honduras STA
- Çin-GCC (Körfez İşbirliği Konseyi) STA
- Çin-Japonya-Kore STA
- Çin-Sri Lanka STA
- Çin-İsrail STA
- Çin-Norveç STA
- Çin-Moldova STA
- Çin-Panama STA
- Çin-Kore STA
- Çin- Filistin STA
- Çin-Peru STA (güncelleme)
- Çin-İsviçre STA (güncelleme)

5. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

5.1 DIŞ TİCARET MEVZUATI (İHRACAT-İTHALAT REJİMİ)

11 Aralık 2001'de Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) üye olduğundan beri Çin, ticaretin önündeki engelleri kademeli olarak azaltmış ve dış ticaret sistemini serbestleştirmiştir.

Çin'in Temmuz 2004'te yürürlüğe giren değiştirilmiş Dış Ticaret Kanunu'na göre, özel teşebbüsler de dahil olmak üzere her türlü işletme, kayıt olduktan sonra dış ticaret yapabilmektedir.

Çin'deki uluslararası ticarete ilişkin yasal çerçeve hakkında bilgi sağlayan resmi hükümet web siteleri aracılığıyla bilgiye erişmek kısmen mümkündür. Gümrükler Genel İdaresi (GACC) ve Ticaret Bakanlığı (MOFCOM), güncel düzenlemeler, prosedürler ve gerekli belgeler için birincil kaynaklardır.

5.2 İTHALAT İÇİN GEREKLİ BELGELER

Çin'de ithalat için gerekli belgeler eşya türüne göre değişmekle birlikte temel olarak konşimento, fatura, yükleme listesi, sigorta poliçesi ve satış sözleşmesi gibi standart belgeler kullanılmaktadır.

Eşyanın türüne göre ise; ithalat kotası sertifikası, ithalat lisansı, kalite güvenlik belgeleri gibi daha özel belgelerin ithalatçı tarafından sunulması gerekebilir.

5.3 GÜMRÜK GİRİŞ BEYANNAMESİ, GÜMRÜK DEĞERİ VE GÜMRÜK VERGİLERİ

ÇHC, Dünya Gümrük Örgütü üyesi olup gümrük kıymetinin belirlenmesine ilişkin kural ve usuller ülkemiz ile benzerdir. Kâğıt üzerinde referans kıymet gibi uygulamalar olmadığı ilan edilmekle birlikte, gümrük sistemlerinde kayıtlı kıymetin altında beyanda bulunulması halinde eşyanın kıymetine ilişkin destekleyici belgeler istenmesi veya araŐtırmaya gidilme yöntemin izlendiği bilinmektedir.

Çin, ödenecek gümrük vergisi ad-valorem usulde kıymet üzerinden veya mal miktarına göre değişmektedir. Oran veya miktar başına tutar ise eşyanın türüne ve menşeye göre değişmektedir.

Ülkemiz ile ÇHC arasında herhangi bir anlaşma söz konusu olmadığı ve iki taraf da Dünya Ticaret Örgütü üyesi olduğundan en çok kayırlan ülke kuralı gereğince ülkemizden yapılacak ithalatlarda tarife cetvelinde MFN sütunundan belirtilen gümrük vergisi oranı uygulanmaktadır.

Geniş anlamda gümrük vergileri ise; gümrük vergisi, katma değer vergisi ve tüketim vergisi olarak 3 kalemde değerlendirilebilir. Gümrük vergisi menşe ülkeye göre de değişirken ithalde alınan tüketim vergisi ve katma değer vergisi eşya türüne göre değişiklik göstermektedir.

ÇHC’de gümrük tarife pozisyonları armonize sisteme uyumlu olduğundan “www.customs.gov.cn/customs/302427/302442/jckszcx/index.html” adresi üzerinden ülkeye göre ilgili eşyanın gümrük vergisini kontrol etmek mümkündür.

Çince olarak yayımlanan söz konusu web sitesinde birinci sütun GTİP NO; ikinci sütun ürünün Çince adı; üçüncü sütun MFN oranı; dördüncü sütun gümrük vergisi genel, beşinci sütun ihracat vergisi, altıncı sütun geçici gümrük vergisi oranıdır.

Ülkemiz ile ÇHC arasında herhangi bir tercihli ticaret düzenlemesi olmadığından, ÇHC tarafından ülkemize üçüncü sütunda yer alan MFN vergi oranları uygulanmaktadır.

5.4 İÇ VERGİLER VE ORANLARI

Çin’de üç kategoriye ayrılabilen on sekiz farklı vergi türü vardır.

◆ KDV, Özel Tüketim Vergisi, Araç Satın Alma Vergisi ve Gümrük Vergisi dahil mal ve hizmet vergileri.

◆ İşletme Gelir Vergisi ve Bireysel Gelir Vergisi dahil olmak üzere gelir vergileri.

◆ Arazi Takdir Vergisi, Emlak Vergisi, Şehir ve İlçe Arazi Kullanım Vergisi, Tarım Arazileri İşgal Vergisi, Tapu Vergisi, Kaynak Vergisi, Araç ve Gemi Vergisi, Damga Vergisi, Kentsel Bakım ve İnşaat Vergisi, Tütün Vergisi, Gemi Tonaj Vergisi ve Çevre Koruma Vergisi.

Vergilerin oranları ve konusuna ilişkin tabloya aşağıdaki web sitesinden ulaşılabilir: <https://www.chinatax.gov.cn/eng/c101270/c101272/c5157954/content.html>

Çin’de vergiye tabi mal ve hizmet satışı yapan her işletme, yerel vergi otoritesine KDV için kayıt yaptırmalıdır. Vergi Oranları: Çin’deki standart KDV oranı %13’tür, ancak %9, %6 ve %3’lük indirimli oranlar da vardır. Genel mal ve hizmetler için KDV oranı %13 iken, gıda, tıbbi ekipman, kitap ve gazeteler gibi bazı mal türleri için indirimli KDV oranları (%6) mevcuttur. Ayrıca, belirli ürünlere uygulanan daha düşük KDV oranları da vardır; örneğin, elektrik %3 KDV oranına tabidir. Standart KDV oranlarına ek olarak, Çin’den yapılan ihracatlara ve KDV’den muaf bazı mal ve hizmetlere sıfır oranlı KDV uygulanmaktadır.

Çin’in tüketim vergisi kapsamında vergilendirilen ithal ürünler arasında; tütün veya alkol gibi sağlığa zararlı ürünler, mücevher ve kozmetik gibi lüks mallar ve binek otomobiller ve motosikletler gibi ulaşımaya yönelik araçlar yer almaktadır.

İthal mallar için tüketim vergisi oranı ülkeye getirilen ürünün türüne bağlı olarak değişmekte olup genel bir oran bulunmamaktadır. Sigara için %30-50, alkollü içkiler için %5-

25, otomobil için %3-10, kozmetik için %30, cilt ve saç bakım ürünleri için %17, benzin gibi akaryakıt türleri için litre başına 0.20-0.28 RMB olarak uygulanmaktadır.

Vergi oranlarına ilişkin daha detaylı bilgiye şu adresten ulaşılabilir: https://www.mof.gov.cn/zhuantihuigu/zhongguocaizhengjibenqingkuang/gerensuodeshui/200908/t20090825_198372.htm

5.5 ÜRÜN STANDARTLARIYLA İLGİLİ UYGULAMALAR

Çin Standardizasyon İdaresi (SAC: <https://www.sac.gov.cn/sacen/>), Çin'de ulusal standartların geliştirilmesi ve yayımlanmasıyla ilgili tüm faaliyetlerin merkezi organıdır.

ÇHC'deki standartlar 5 kategoride değerlendirilebilir; ulusal standartlar, endüstri standartları, yerel veya bölgesel standartlar, bireysel şirketler için kurumsal standartlar ve dernek standartları.

Çin'e ürün ihraç ederken ürünün zorunlu ulusal standartlara uygun olduğundan emin olmak gerekmektedir.

Ulusal standartlar (ayrıca [GB] standartları olarak da adlandırılır) zorunlu veya gönüllü olabilir ancak genellikle zorunlu standartlara uyulması eşyanın ithal edilebilmesi için yeterli olacaktır. Gönüllü standartların ise ileride zorunlu standarta dönüşme potansiyeli olduğundan göz önüne alınarak bilgi sahibi olunması faydalı olacaktır.

Bazı elektrikli ürünler, bilgi teknolojisi ürünleri, tüketici cihazları, yangın güvenlik ekipmanları ve otomobil parçaları gibi belirli ürünler için ÇHC, eşyanın Çin'e ithal edilmeden önce CCC olarak bilinen kalite sertifikasının alınmasını zorunlu tutabilir. Ülkemiz ve Avrupa Birliği CE uygulamasına benzer olan CCC uygulaması için eşya ihraç edilmeden önce alıcı ile konunun müzakere edilmesi gerekmektedir.

Üçüncüsü, ÇHC'deki çok sayıda devlet kurumu, yukarıda açıklanan GB standartlarına ve CCC işaretine ek olarak, kendi yargı alanlarındaki ürünler için endüstriye özgü standartları veya test gereksinimlerini zorunlu kılmaktadır.

İlaç, gıda maddeleri, hayvansal ve bitkisel ürünler ile mekanik ve elektronik ürünlerin ithalatı için güvenlik lisansı ve diğer düzenleyici şartlara uyulması zorunlu olup kalite standartlarının ayrıntıları, Çin Sertifikasyon ve Akreditasyon Kurumu'nun (CNCA) internet sitesinde yayınlanmaktadır.

5.6 TEST ETME, MUAYENE VE BELGELENDİRME

Çin Ulusal Sertifikasyon ve Akreditasyon İdaresi (CNCA, <http://english.cnca.gov.cn/>), Çin Zorunlu Sertifikasyon (CCC) işareti de dahil olmak üzere zorunlu sertifikasyon ve testleri koordine etmektedir.

5.7 İTHALAT LİSANSLARI VE İTHALATI KONTROLE TABİ ÜRÜNLER

2005'ten itibaren Çin, ithalatın çoğundan kota ve lisans gerekliliklerini kaldırmaya başlamıştır. Şu anda yalnızca sınırlı sayıda ürün ithalat lisans kontrolüne tabidir.

Ticaret Bakanlığı ve Gümrükler Genel İdaresi Başkanlığı tarafından ortaklaşa yayımlanan İthalat Lisansına Tabi Eşya İdaresi Başkanlığı 2024 Yılı Kataloğu 1 Ocak'ta yürürlüğe girmiştir. Katalog, ozon tabakasını incelten maddeler, kimyasal ekipman, metal eritme ekipmanı ve kullanılmış mekanik ve elektrikli ürünler dahil olmak üzere 14 ürün kategorisini kapsamaktadır.

2024 yılı için ilgili listeye aşağıdaki adresten ulaşılabilir:
https://wms.mofcom.gov.cn/cms_files/oldfile//wms/202401/20240110102651664.pdf

5.8 AMBALAJ, PAKETLEME VE ETİKETLEME

ÇHC'de satılan tüm ürünler Çince olarak etiketlenmelidir. Özellikle gıda ürünlerinde etiketleme çok büyük önem taşımaktadır.

Ürün bazında etiket ve ambalajda bulunması gereken bilgiler değişebilmekle birlikte, genel olarak şunlardır:

- İsim, spesifikasyon, net içerik ve üretim tarihi
- İçindekiler veya formülasyon tablosu
- Üretici adı, adresi ve iletişim bilgileri
- Raf ömrü
- Ürün standart(lar)ının kodu
- Depolama gereksinimleri
- Ulusal standartta kullanılan gıda katkı maddelerinin genel adı
- Üretim Lisans Numarası

Ambalaj ve etiketlemeye ilişkin yetkili kurum Piyasa Düzenleme İdaresi (SAMR)'dir. 2024 yılında etiketlerin boyutu, rengi gibi husularda düzenlemeler yapılmış olup ürünleri sevk etmeden önce ithalatçıdan ürünün türüne göre etiketleme standartlarının teyit edilmesi önem taşımaktadır.

5.9 GEÇİCİ İTHALAT

Çin'in geçici ithalat rejimi ülkemiz ile benzerlik göstermektedir. Gümrük İdaresinin (yerel idare) onayı ile geçici olarak ithal edilen veya ihraç edilen mallar, altı ay içinde Çin'den veya Çin'e yeniden sevk edilir. Özel durumlarda Gümrüğün onayı ile uzatma verilebilir.

Geçici ithalat rejimine konu olabilecek eşya;

- (1) Sergi, fuar, toplantı veya benzeri faaliyetlerde sergilenen veya kullanılan mallar;
- (2) Kültürel veya sportif değişimlerde kullanılan performans veya yarışmalara ilişkin eşyalar;
- (3) Habercilikte veya film veya televizyon programlarının çekiminde kullanılan cihaz, ekipman veya makaleler;
- (4) Bilimsel, öğretim ve tıbbi faaliyetlerde kullanılan cihaz, ekipman veya makaleler;
- (5) Yukarıda (1) ilâ (4) üncü maddelerde sayılan faaliyetlerde kullanılan ulaşım araçları ve özel türdeki taşıtlar;
- (6) Numuneler (teşhirde kullanılan malların numuneleri, operasyon demosu, tedarik edilen ve sipariş edilen malların referansı ve tespit edilen ve test edilen malların numunelerine bakın, ancak aynı alıcı veya gönderici tarafından ithal edilen veya ihraç edilen makul miktarı aşan aynı mallar hariç);
- (7) Hayır işlerinde kullanılan araç, gereç ve eşyalar;
- (8) Ekipmanların kurulumu, hata ayıklaması, test edilmesi ve onarımı için kullanılan cihaz ve aletler;
- (9) Mallar için konteynerler;
- (10) Sürücüsüz araçlar ve bunların seyahat için kullanılan eşyaları;
- (11) Projelerin yapımında kullanılan ekipman, aparat ve eşyalar; ve
- (12) Gümrük tarafından onaylandığı şekilde geçici olarak ithal veya ihraç edilen diğer mallar.

5.10 DEVLET ALIMLARI

Çin Halk Cumhuriyeti'nin (ÇHC) 1980'lerle başlayan ekonomik kalkınma hamlelerinde önemli bir rol oynayan müteahhitlik sektörü, son 30 yıllık süreçte ülkenin gayri safi yurt içi hasılasındaki (GSYİH) artışta ciddi bir payı bulunmaktadır. Müteahhitlik sektöründe yabancı firmaların ağırlıklı olarak, teknoloji ve marka avantajlarını kullandıkları kısıtlı projelerde yer aldığı bilinmektedir. Tamamına yakınında yerel (devlet ya da özel) firmaların faaliyet gösterdiği Çin'in müteahhitlik sektörüne yabancı firmaların girişinde ciddi zorluklarla karşılaşıldığı bilinmektedir.

Çin'de ihalelerin çoğu Çince dilinde çıkmaktadır. Teknik müşavirlik sektörü için hem ihale hem de doğrudan teklif alınması durumlarının olduğu bilinmektedir. Ancak Çinli firmalar veya Çin'de yerleşik yabancı firmalar tercih edilmektedir. Bu doğrultuda, Çin'de iş yapmak için burada yerleşik olmak önem arz etmektedir.

5.11 TEKNİK ENGELLER

Çin'in sağlık ve bitki sağlığı önlemlerinin (SPS) uygulanmasına ilişkin mevzuatı, birçok yasa, yönetmelik ve ulusal standartlardan oluşmaktadır. Kapsanan ürünler arasında gıda, sağlıklı gıda, hayvanlar ve bitkiler, hayvan yemleri ve kozmetik ürünleri yer almaktadır. SPS rejiminin temel koşulları, ilgili ürünlerin Çin'in zorunlu sıhhi standartlarına uygun olmasını gerektirmektedir.

Bu gereksinimler, temel olarak aşağıdaki mekanizmalar aracılığıyla uygulanmaktadır:

- İthal ürünlere uygulanan zorunlu ön kayıt: Kozmetik ve bazı gıda maddeleri Çin'in Gıda ve İlaç Düzenleme Kurumlarından ön izin almadan ülkeye ithal edilmesi ve dağıtımını mümkün değildir.
- Ürün denetimi süreci: Çoğu gıda, kozmetik ürünleri ile hayvansal veya bitkisel menşeli ürünlerin gümrükleme aşamasında, eşyanın sınıflandırılmasına bağlı olarak, görsel inceleme ve laboratuvar testlerinden geçmesi gerekebilmektedir.
- Bazı hayvansal ürünler için (örneğin et ve süt ürünleri) ÇHC Gümrükler Genel İdaresi ile ilgili ülkede muhatabı arasında imzalanması gereken protokolden sonra ÇHC Gümrükler Genel İdaresi tarafından " onaylanmış üretici" olarak listelenmesi şartı bulunmaktadır.
- Ayrıca bu noktada protokole bağlı olarak sağlık sertifikasının da düzenlenmesi gerekmektedir.
- SPS önlemlerinden ayrı olarak başlıca tarım ürünlerine uygulanan bir diğer ticaret engeli; tahıl, pamuk, şeker ve yün gibi ürünlere uygulanan Tarife Oranı Kotasıdır.

Çin'in ticaretteki teknik engelleri (TBT) esas olarak Çin Zorunlu Sertifikasyonu (CCC- China Compulsory Certification) olarak bilinen bir teknik uygunluk değerlendirme sistemi aracılığıyla uygulanmaktadır. CCC'ye tabî ürünler (tüketici elektroniği, ev aletleri ve otomotiv ürünleri gibi geniş bir ürün yelpazesini içerir) Çin'in Standardizasyon ve Akreditasyon Kurumu tarafından yayınlanan bir katalogda listelenmiştir. Bu ürünlerin, Çin teknik gerekliliklerine uygunluğu sağlamak için, genellikle yerel bir şube veya yabancı üreticinin ülkesindeki Çin yetkililerince atanmış temsilcisi tarafından yürütülen bir sertifikasyon sürecinden geçmesi gerekmektedir. Sertifikalı ürünlerin, bir ön koşul olan CCC işaretini kullanmasına izin verilmektedir. Söz konusu ürünlerin Çin pazarına girişi için CCC işaretinin kullanılması bir zorunluluktur.

5.12 E-TİCARET

1,41 milyar nüfusa sahip olan Çin Halk Cumhuriyeti aynı zamanda dünyanın en büyük ikinci ekonomisi durumundadır. Bunun yanı sıra, 2014 yılından bu yana satın alma paritesi bakımından dünyanın en büyük ekonomisi konumundadır. Çin'in e-ticaret hacmi 2011'de yaklaşık 588 milyar ABD doları seviyelerinden, neredeyse 5 kat artarak, 2023 yılı itibariyle 2,9 trilyon ABD dolarına ulaşmıştır. Bu rakam dünyadaki en büyük ikinci e-ticaret pazarı olan ABD'nin e-ticaret hacminin iki katından fazlasına, toplam küresel e-ticaret hacminin

%50,88'sine tekabül etmektedir. Çin, 2021'de 1.359 milyar ABD dolarlık gelirle en büyük e-ticaret pazarı konumuna gelmiş ve ABD'nin önüne geçmiştir.

2023 yılı itibariyle ülke nüfusunun %77,5'i interneti etkin bir şekilde kullanmaktadır. %76'lık bir kesimi çevrim içi alışveriş tüketicisidir Ülkede e-ticarette mobil kullanım oranı %49,8'dir. Ülkede, e-ticaretin genel perakende ticareti içerisindeki payı ise yaklaşık olarak %28 düzeyindedir. Diğer taraftan, toplam e-ticaret satışlarının %46,6'lık bir bölümü, giderek yaygınlaşan sosyal e-ticaret kapsamında gerçekleşmiştir.

5.12.1 E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler

Çin'e belirli bir limit dâhilinde yapılan e-ithalat gümrük vergisinden muaf tutulmakta ve KDV indirimine tabii olmaktadır. Çin'de sınır ötesi e-ticarete konu olabilecek eşyalar "pozitif liste" adı altında düzenlenmekte ve bu liste periyodik aralıklarla güncellenmektedir. Mevcut listede Çin Gümrük tarife cetvelindeki 8'li GTİP bazında listelenmiş ürünlerin yaklaşık olarak %17'sini içermektedir (8'li GTIP bazında 2023 sonu itibariyle 1.476 kalem ürün).

Çin'e yapılacak e-ihracatta bireysel her tek partide yapılacak 5000 yuan (yaklaşık 777 ABD doları) ve yılda toplam 26.000 yuana (yaklaşık 4.000 ABD doları) kadar alımlar, gümrük vergisinden muaftır. (2023 yılı ABD/CNY kuru ortalaması 7,2'dir) Bu gönderilerden alınan KDV oranı 30% indirimli olarak uygulanmaktadır (KDV ürünün değerinin %70'i üzerinden alınmaktadır).

5.12.2 Yurtiçi E-Ticaret (B2C)

Çin'in e-ticaret pazarında irili ufaklı birçok çevrim içi pazaryeri bulunmasına rağmen Pinduoduo, Taobao, Tmall ve JD.com pazarın %90'ına hâkimdir.

Sosyal e-ticaret alanında Wechat, Xiaohongshi, Tiktok vb. platformlar ön plana çıkmaktadır. Kuaishou, Puoyin, Parklu ise orta ölçekli diğer sosyal medya platformlarıdır.

Çin'de diğer ülkelerden farklı olarak çok kanallı zincir mağazalarından alışveriş yaygın değildir. Ancak, Alibaba; Freshco markası ile JD ise 7Fresh markası ile hibrit modele geçiş yaparak süpermarket alanında fiziki mağazalar açmaktadır. Öte yandan, Alibaba'nın Futuremart ve Tao Cafe fiziki mağazaları kullanılan görsel yüz tanıma, RFID (Radio Frequency Identification- Radyo Frekans İle Kimlik Belirleme), otomatik stok kontrolü gibi teknolojiler ile stok optimizasyonu ve kasiyere ihtiyaç duymaksızın ödeme imkânı gibi kolaylıkları beraberinde getirmekte ve adeta fiziksel mağazaların gelecekteki bir prototipini temsil etmektedir.

Çin'deki çevrim içi alışverişin bir diğer önemli unsuru alışveriş festivalleridir. Bu alışveriş festivallerinden en önemlisi Single's Day olup 2021 yılında bu etkinlik kapsamında Alibaba Group 84,5 milyar ABD doları, JD Global ise 55 milyar ABD dolarlık bir satış hacmine ulaşmıştır. Tüm platformlar üzerinden yapılan toplam alışveriş ise 154 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Böylece bir önceki yıla ait etkinlikte gerçekleşen 137 milyar ABD dolarlık satış hacmi, 17 milyar ABD dolar değerinde arttırılmıştır. Ülkede bunun dışında birçok alışveriş festivali bulunmakta olup, e-ticaret kapsamında yapılan alışverişlerin önemli bir kısmı

festival sürecinde gerçekleştirilmektedir. Bunlardan en önemlileri olarak Çin Yeni Yılı, Bahar Bayramı ve ülkede faaliyet gösteren çevrim içi pazaryerlerinin kuruluş yıldönümleri sıralanabilir. Alışveriş festivallerinde ulaşılan devasa ticaret hacmi, tanıtım faaliyetlerinin de bu dönemlerde yoğunlaşmasına neden olmaktadır.

Ülkede canlı yayın satışları ve sosyal e-ticaret; ülkenin e-ticaret ekosistemine yerleşmekte olan karakteristik bir özelliğini taşımaktadır. İlk kez 2014 yılında Taobao platformu üzerinden bu uygulama, diğer satış platformları tarafından da benimsenmiş ve Çin e-ticaret ekosisteminin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Sosyal medya platformları üzerinden sosyal medya etkileyicisi (influencer), canlı yayınlar kanalıyla ürün tanıtımı yapmakta ve bu yayınlar sırasında tüketiciler ürünü doğrudan alabilmektedir. Söz konusu eğilim çevrim içi alışverişi interaktif ve gerçek zamanlı bir sosyal aktivite haline getirirken tüketici davranışlarını da şekillendirmektedir. Bu kapsamda e-ticaret platformları, sosyal medya etkileyicilerinin tüketici üzerindeki etkinlik endekslerini güncel olarak tutmakta ve satış stratejileri kapsamında bu kişileri kullanmaktadır.

Çin hükümeti de çevrim içi pazarlamanın artan önemine kayıtsız kalmamış ve 2020 yılında çevrim içi pazarlamacılığı resmi meslekler listesine dâhil etmiştir. Çin'deki Tmall, JD.com, Hema, Suning ve Home Depot China, çok kanallı perakende liderleridir. Tmall ve JD.com, geniş çeşitlilikteki ürünleriyle online alışverişin zirvesinde yer almaktadır. Hema, taze gıda ve hızlı teslimatıyla yenilikçi bir süpermarket deneyimi sunmaktadır. Suning, elektronikten ev eşyalarına kadar çeşitli ürünler sunan, online ve fiziksel mağazalara sahiptir. Bu zincirler, çevrim içi ve fiziksel alışveriş seçenekleriyle alışverişi kolaylaştıran çok kanallı hizmetler sunmaktadırlar.

5.12.3 Sınır Ötesi E-Ticaret

Çin devlet politikaları ülkede e-ticaretin hızlı gelişmesine ön ayak olmuştur. İlk olarak Çin 2000'li yıllardan bu yana gelişmekte olan e-ticaret sektörünün faaliyetlerini kısıtlayıcı politikalarından kaçınmış, e-ticaret platformlarının vergilerden kaynaklanan maliyetlerini azaltma yoluna gitmiştir. Sektöre dair düzenlemeler sektörün belirli bir olgunluğa erişmesinden sonra ilk olarak 2018 yılında gündeme gelmiştir. Bu destekleyici mekanizmalara paralel olarak ülkenin lojistik ağı ve internet altyapısının geliştirilmesine yönelik altyapı çalışmaları e-ticaret ekosisteminin gelişmesinde katalizör görevi görmüştür.

Sınır-ötesi e-ticaret alanında da devlet uygulamalarının sektörün gelişmesindeki rolü büyük olmuştur. Ülke içinde belirli bölgelerde E-Zone denen pilot bölgeler kurularak Çin'den ihraç edilecek eşyaların buralarda konsolide edilmesi ve lojistik faaliyetlerin maliyet-etkin şekilde kurgulanması sağlamıştır. Bunun dışında da Çin'de belirli merkezlerde konsolidasyon istasyonları hizmet vermektedir.

Diğer taraftan, Çin diğer ülkelerin milli posta hizmetleri ile iş birliklerine giderek lojistik maliyetlerini Çin'in e-ihracatını destekleyecek şekilde optimize etmiştir. Bu doğrultuda, Çin'den kayıtsız gönderi şeklinde çıkan eşyanın, teslimat aşamasının diğer ülke milli posta hizmetlerince takibi, bu ülkelerin posta kotalarının kullanılması suretiyle UPU (Dünya Posta Birliği) tarafından konulan kotaların aşılması yöntemleri Çin tarafından kullanılmıştır.

Çin son yıllarda sınır-ötesi e-ticaretini geliştirme stratejisi kapsamında, e-ihracat ve e-ithalat için konumlanmış Cross Border Trade Zone (CBEC) bölgeleri oluşturmuştur. Bu bölgelerde e-ticareti kolaylaştırıcı mekanizmalar uygulanmaktadır. Bölge sayısı en son açılan 33 bölge ile 165'e çıkarılmıştır.

5.12.4 E-ticarette Ödeme Yöntemleri

Çin özelinde dijital cüzdan ve mobil ödeme yöntemleri diğer ülkelere kıyasla daha fazla tercih edilmektedir. E-ticaret ödemelerinin yaklaşık %52'si dijital cüzdanlar ve mobil ödeme üzerinden yapılmaktadır. İstatistiklere göre, 2022'de Çin'de yaklaşık 904,44 milyon kişi mobil ödeme kullanmıştır.

2022'de Çin'de katılımcılar arasında kullanılan başlıca e-ödeme platformları ise %95 ile Alipay, %93 ile WeChat Pay ve %23 ile Unionpay'dir.

Çin e-ticaret ekosisteminde her bir çevrim içi pazaryeri kendi sipariş karşılama hizmetini sağlamaktadır. Ayrıca Annto, Brilliant Cold Storage Management Limited, Boxme China, Cainiao Network, Chevalier Cold Storage and Logistics Co. Ltd. (CCS), CMST firmaları da sipariş karşılama hizmetleri sunmaktadır. Bunun yanında S&F ve ZTO gibi hızlı kargo firmaları da faaliyet göstermektedir. ZTO, Turkish Cargo ve PAL firmaları ortaklığında WeWorld Express firması kurulmuştur. Bu firma Çin'den yapılan gönderilerin lojistik operasyonlarını yönetmektedir.

5.12.5 Mobil E-Ticaret

2022 yılında 27,5 trilyon RMB'ye ulaşan mobil e-ticaret hacmi bir önceki yılki 23,8 trilyon RMB'yi geride bırakmıştır. 2022 yılında toplam e-ticaret satışlarının %71'i mobil e-ticaret kanallarıyla gerçekleşmiş olup 2026 yılına kadar bu oranın %76'ya ulaşması beklenmektedir.

Toplam perakende satışların içinde mobil kanalların payı ise %50'yi geçmiş durumdadır.

Öne çıkan e-ticaret mobil uygulamaları ise şunlardır:

- Alibaba (Ürün hacmine göre en büyük e-ticaret şirketi)
- JD (Hacim olarak Alibaba'nın çok gerisinde olsa da gelir açısından önde gelen uygulamadır)
- Pinduoduo (Çin'in e-ticaret pazarının son beş yılda geniş kitlelere yayılmasında pay sahibidir)
- Douyin (Çin'in TikTok'u)
- Vipshop (Yaklaşık 50 milyon müşteriye hizmet veren, indirim ve flaş fırsatlara odaklanan bir e-ticaret platformu)
- Xiaohongshu (Çin'in Instagram'ı)

5.12.6 E-Ticarete Yönelik Beklenti ve Öngörüler

Çin e-ticaret pazarı, gerek genel perakende satışları içerisindeki görece büyük hacmi gerekse de ekosistemin işleyiş dinamikleri ile nevi şahsına münhasır bir pazardır. E-ticaret pazarına giriş yapacak olan yabancı firmaların bir Ticaret Partneri ile çalışması çevrim içi pazaryerleri tarafından zorunlu tutulmaktadır. Ticaret Partneri ürünün pazara hazırlanmasından, tanıtım faaliyetlerine kadar birçok alanda teknik danışmanlık hizmeti vermekte ve bunun karşılığında yıllık aidat ve ürün satışından komisyon olarak ücret almaktadır. Firmalar ayrıca, çevrim içi pazaryerlerine tek seferlik teminat yıllık aidat ve ürün satışından komisyon olmak üzere farklı kalemlerde ödeme yapmak durumundadır.

Pazarda sosyal medya etkileyicilerinin tüketici davranışları üzerindeki etkisi büyüktür. Bu durum, tanıtım faaliyetlerinin Çin e-ticaret pazarının iç dinamiklerine uygun şekilde, çevrim içi tezgâhtarları ve sosyal medyayı önceleyen bir doğrultuda kurgulanmasını gerekli kılmaktadır.

Bunun dışında, Çinli tüketicilerin satın alma kararını etkileyen en büyük faktör teslimat hızıdır. E-ticaret tüketicileri, çevrim içi pazaryerlerinden aldıkları ürünü aynı gün içerisinde teslim almak istemektedir. Tüketicilerin bu yöndeki tercihi, çevrim içi pazaryerlerinin ülkenin birçok yerinde depolar kurarak ürün stoklamasında ve lojistik ve depolama altyapılarını geliştirmesinde büyük rol oynamıştır.

Çin, dijital cüzdan ve mobil ödeme yöntemleri ile mobil cihazlar kanalıyla gerçekleştirilen e-ticaret alanlarında lider konumundadır. Bu doğrultuda, çevrim içi tüketiciler mobil ara yüzü olmayan siteleri kullanmayı tercih etmemekte ve rakip sitelere yönelmektedir.

Son yıllarda, Çin iç tüketimi teşvik etme politikası kapsamında, e-ithalatın önünü açan politikalar benimsenmektedir. Nitekim 5000 yuana (yaklaşık 777 ABD doları) kadar bireysel gönderiler gümrük vergisinden muaf tutulmakta ve KDV indirimine tabii olmaktadır.

Çin'de eyaletler, gelir ve gelişmişlik düzeyine göre dört sınıfa ayrılmaktadır. Pekin, Şanhay Guangzhou ve Shenzhen'in başını çektiği gelir düzeyi yüksek Tier-1 şehirleri lüks ithal tüketim ürünlerinin daha fazla rağbet gördüğü bölgelerdir. Otuz şehirden oluşan nüfusu ve gelir düzeyi nispeten yüksek Tier-2 şehirlerinde de önemli bir potansiyel olduğu değerlendirilmektedir.

Mevcut durumda, özellikle Çin'in sınır ötesi e-ticaretinde, kozmetik, sağlık ürünleri, anne-bebek ürünleri ve giyim ön plana çıkan sektörlerdir. Bunun yanı sıra, Çin'de Y ve Z kuşağının yakın zamanda ev sahibi olma dönemine girecek olması nedeniyle ev tekstili ve dekorasyonu kategorisinin e-ticarette ön plana çıkacağı tahmin edilmektedir.

Çin'in dünya e-ticaret pazarındaki hacmi ve Z-kuşağının Batılı ürünlere olan talebinin özellikle yukarıda sayılan alanlarda üretimi olan çok kanallı markalarımız tarafından değerlendirilerek, pazara giriş konusunda belirli alt sektör grupları ile ortak hareket etmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Çin’de çevrim içi alışveriş aynı zamanda sosyal etkinlik olarak da görülmektedir. ABD’de bir e-ticaret tüketicisinin çevrim içi pazaryerinde geçirdiği zaman ortalama 3 dakika iken, Çin’de bu süre 30 dakikaya kadar çıkabilmektedir.

Çin e-ticaret ekosisteminde faaliyet gösterecek olan firmalarımızın birtakım hususlara dikkat etmesi gerekmektedir. Bunlardan ilkinin marka tescili oluşturmaktır. Pazara girmek isteyen firmaların markalarını, İngilizce ve Çince karakterlerle olmak üzere iki dilde de tescil ettirmesi büyük önem arz etmektedir.

Çin’in yerel e-ticaret pazarında birçok seçenek, çeşitlilik ve yenilik olmasına rağmen, sınır ötesi alışveriş hâlâ ülkenin önemli bir özelliğidir. Çevrim içi alışveriş yapanların %39’u yurt dışından alışveriş yapmaktadır. Sınır ötesi e-ticaret, toplam e-ticaretin %13,5’ini oluştururken, en popüler denizaşırı alışveriş hedefleri Japonya (%24), Avustralya (%14) ve ABD (%12)’dir.

Çin, dünya lideri bir e-ticaret pazarıdır ve büyük satış hacimleri, gelişmiş inovasyon kültürü ve canlı ticaret ortamı ile ön plana çıkmaktadır.

6. ÇHC EKONOMİSİNDEKİ ÖNEMLİ SEKTÖRLER

ÇHC’de milli gelirin oluşumunda farklı ekonomik sektörlerin katkılarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir. Genel olarak sektörlerin milli gelir katılımı son 10 yılda istikrarlı görünüyorsa da hayata geçirilmiş mega projeler ve verilen önemli teşviklere karşın inşaat sektörünün payının azaldığı ve canlanma gösteremediği görülmektedir.

GÖSTERGELER	22023	22022	22021	22020	22019
<i>Milli Gelirin Endüstrilere Göre Dağılımı(%)</i>	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
<i>Tarım, Hayvancılık ve Balıkçılık (%)</i>	7.5	7.7	7.6	8.0	7.5
<i>İmalat(%)</i>	31.7	32.8	32.6	30.9	31.6
<i>İnşaat(%)</i>	6.8	6.7	6.9	7.1	7.2
<i>Toptan ve Perakende Ticaret (%)</i>	9.8	9.7	9.6	9.5	9.7
<i>Taşıma, depolama ve posta hizmetleri(%)</i>	4.6	4.2	4.2	4.0	4.3
<i>Otel ve yeme-içme hizmetleri(%)</i>	1.7	1.5	1.6	1.5	1.8
<i>Finansal hizmetler(%)</i>	8.0	7.7	7.9	8.2	7.7
<i>Emlak(%)</i>	5.8	6.1	6.7	7.2	7.1

<i>Diğer(%)</i>	24.2	23.6	23.0	23.5	23.1
-----------------	------	------	------	------	------

6.1 TARIM VE HAYVANCILIK

GÖSTERGELER	2023	2022	2021	2020	2019
<i>Tarım, Ormanlık, Hayvancılık ve Balıkçılığın toplam çıktısı(100 milyon RMB)</i>	158507.17	156065.94	147013.40	137782.17	123967.94
<i>Tarım (100 million RMB)</i>	87073.38	84438.58	78339.51	71748.23	66066.45
<i>Ormanlık (100 million RMB)</i>	7006.08	6820.83	6507.70	5961.58	5775.71
<i>Hayvancılık (100 million RMB)</i>	38964.60	40652.36	39910.83	40266.67	33064.35
<i>Balıkçılık (100 million RMB)</i>	16116.19	15467.98	14507.27	12775.86	12572.40

Tarım ve hayvancılık özelinde ÇHC’de yaratılan değer düzenli bir artış gösterdiği görülmektedir. Söz konusu artış kişi başına gıda ve protein alımında artışla açıklanabileceği gibi söz konusu sektörlere sunulan yardımcı hizmetlerde hesaplamaya dahil edildiğinden tarımda teknoloji kullanımının yaygınlaşması da rakamları yukarı yönlü etkilemektedir.

6.2 İMALAT SANAYİ

İmalat sanayi, düşük maliyetlerin de sağladığı avantaj sayesinde Çin büyümesinin itici gücü olmuştur ve artan maliyetlere rağmen büyük ölçüde bu konumunu korumaktadır. Çin imalat sektörü, süreç içerisinde kaliteyi, teknoloji içeriğini ve katma değeri artırarak dünya standartlarında üst konumlara ulaşmıştır. Bununla birlikte bugün Çin’in ihraç ettiği sanayi ürünlerinin yarısı yabancı sermayeye sahip şirketler tarafından üretilmektedir. Son yıllarda artan teknolojik ürün üretim kapasitesi ve orta uzun vadeli planlı yatırımlar sayesinde özellikle elektrikli araçlar, yenilenebilir enerji, hızlı trenler, otonom araç ve sistemler, bilgi işlem sistem ve makineleri vb. ön plana çıkan alanlardır.

GÖSTERGE	2023	2022	2021	2020	2019
-----------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

<i>Endüstriyel İşletme Sayısı</i>	482000	472009	441517	399375	377815
-----------------------------------	--------	--------	--------	--------	--------

Yıllar içerisinde endüstriyel işletme sayısı büyük artış göstermektedir.

İmalat sanayii ÇHC’de milli geliri yaratmada başat olduğundan üretilen ürünlerin yıllar içinde seyrine ayrıca yer verilmiştir.

GÖSTERGELER	2023	2022	2021	2020	2019
<i>Tuz(10000 ton)</i>	5256.80	5359.88	5706.51	5852.68	6701.44
<i>Rafine edilmiş, yenilebilir yağlar(10000 ton)</i>		4881.87	4973.11	5476.22	5421.76
<i>Rafine şeker (10000 ton)</i>	1270.60	1486.75	1449.74	1431.30	1389.39
<i>Paketlenmiş gıda (10000 ton)</i>		889.73	912.48	939.21	1034.63
<i>Bira (10000 kl?10000 ton)</i>		3568.67	3562.43	3411.11	3765.29
<i>Sigaralar</i>	24427.50	24321.50	24182.36	23863.73	23642.49
<i>İplik(10000 ton)</i>	2234.20	2720.25	2873.71	2618.28	2827.16
<i>Giyisi (100 million m)</i>	294.90	467.74	501.95	459.19	555.19
<i>Kağıt ve mukavva (10000 ton)</i>		13691.36	13583.87	12700.63	12515.30
<i>Sülfirik asit (100%)(10000 ton)</i>	9580.00	9504.58	9382.70	9238.18	9119.24
<i>Sodyum hidroksit(100%)(10000 ton)</i>	4101.40	3980.53	3891.31	3673.87	3457.89
<i>Soda külü(10000 ton)</i>	3262.40	2920.21	2913.25	2812.37	2986.46
<i>Etilen (10000 ton)</i>	3189.90	2897.51	2825.67	2159.96	2052.29
<i>Sentetik Amonyak(10000 ton)</i>		5321.01	5189.38	5117.13	4735.03
<i>Kimyasal Gübre(10000 ton)</i>	5713.60	5573.38	5543.58	5495.97	5731.18

<i>Azotlu Gübre(10000 ton)</i>		3821.29	3797.54	3702.48	3556.25
<i>Fosfatlı Gübre(10000 ton)</i>		984.02	1039.04	1057.18	1308.40
<i>Kimyasal Pestisitler(10000 ton)</i>		249.71	249.85	214.80	211.81
<i>Birincil Plastik(10000 ton)</i>		11488.10	11198.41	10542.20	9743.65
<i>Sentetik Kauçuk(10000 ton)</i>		836.21	820.79	751.32	743.96
<i>Sentetik Deterjanlar(10000 ton)</i>		1071.45	1077.61	1149.16	1048.56
<i>Kimyasal İlaçlar(10000 ton)</i>		370.78	316.88	291.90	276.85
<i>Geleneksel Çin Tıbbi İlaçları(10000 ton)</i>		244.66	249.95	244.88	282.36
<i>Kimyasal Elyaf(10000 ton)</i>	7127.00	6697.84	6708.47	6124.68	5883.37
<i>Lastikler(10000 pieces)</i>		85919.41	90246.15	80747.48	84445.28
<i>Çimento(10000 ton)</i>	202293.00	212927.16	237724.49	239470.83	234430.62
<i>Düz Cam(10000 weight cases)</i>	96941.80	101668.65	101727.37	95227.79	94461.22
<i>Pik Demir(10000 ton)</i>	87101.30	86382.78	86856.78	88897.61	80849.38
<i>Ham Çelik(10000 ton)</i>	101908.10	101795.90	103524.26	106476.68	99541.89
<i>Haddelenmiş Çelik(10000 ton)</i>	136268.20	134033.48	133666.83	132489.18	120456.94
<i>Ağır Raylı Sistem(10000 ton)</i>		355.49	309.98	357.09	405.73
<i>Haddelenmiş Çelik, Büyük(10000 ton)</i>		2234.39	1981.41	1855.74	1586.87
<i>Haddelenmiş Çelik, Orta ve Küçük (10000 ton)</i>		5206.36	4684.41	5174.10	4889.77
<i>Çelik Çubuk(10000 ton)</i>		8692.32	9118.91	9338.57	8035.74

<i>Oluklu Çelik Çubuk(10000 ton)</i>		23762.81	25206.25	26754.23	24916.21
<i>Filmaşın(10000 ton)</i>		14136.79	15585.05	16655.60	15682.00
<i>Ağır Çelik Levha(10000 ton)</i>		1138.68	978.78	1055.06	859.87
<i>Kalın Çelik Levha (10000 ton)</i>		3812.54	3645.77	3636.02	3202.64
<i>Orta Genişlikte Çelik Bant(10000 ton)</i>		18779.96	17932.67	17046.08	14938.25
<i>Sıcak Haddelenmiş İnce Geniş Çelik Bant(10000 ton)</i>		10588.16	9756.89	8921.39	8361.98
<i>Sıcak Haddelenmemiş İnce Geniş Çelik Bant(10000 ton)</i>		6890.68	7190.39	6061.19	5374.78
<i>Kaplanmış levha(10000 ton)</i>		7299.77	6588.74	6138.42	5738.87
<i>On Çeşit Demir Dışı Metal (10000 ton)</i>	7469.80	6789.82	6477.10	6188.42	5865.96
<i>Rafine Bakır(10000 ton)</i>	1298.80	1111.53	1048.67	1002.51	978.42
<i>Elektrolize Alüminyum(10000 ton)</i>	4159.40	4014.43	3850.32	3708.04	3512.96
<i>Alüminyum Oksit(10000 ton)</i>		8186.18	7747.54	7313.19	7230.16
<i>Motorlar</i>		226890.99	268206.48	262652.03	267228.95
<i>Metal Kesme Takım Tezgahları(10000 set)</i>		57.33	60.17	43.89	42.10
<i>Maden İçin Özel Ekipman(10000 ton)</i>		725.66	688.43	653.60	673.11
<i>Petrol İşleme Rafine Etme Ekipmanları(10000 ton)</i>		152.69	149.72	118.52	127.09

<i>Büyük ve Orta Ölçekli Traktörlerin Üretimi(10000 set)</i>	38.00	39.95	41.17	34.52	28.08
<i>Demiryolu Yolcu Vagonları(unit)</i>		473.00	936.00	538.00	1641.00
<i>Demiryolu Yük Vagonları(unit)</i>		41285.00	39800.00	41200.00	60330.00
<i>Motorlu Taşıtlar Üretimi (10000 adet)</i>	3011.30	2713.63	2625.70	2532.49	2567.67
<i>Binek Otomobiller(10000 adet)</i>	1086.30	1044.95	970.62	923.98	1028.49
<i>Otobüsler(10000 adet)</i>		40.65	50.79	44.07	46.63
<i>Kkamyonlar(10000 adet)</i>		263.70	405.97	459.03	380.49
<i>Motosikletler(10000 adet)</i>		2640.24	2578.74	2180.25	1698.84
<i>Bisikletler(10000 adet)</i>		4351.22	5978.18	5541.65	4978.97
<i>Enerji Üretim Ekipmanları (10000 kwh)</i>	23442.70	18371.09	15976.44	13384.46	9073.69
<i>Ev Tipi Buzdolapları (10000 set)</i>	9632.30	8664.43	8992.11	9014.71	7904.25
<i>Klimalar(10000 set)</i>	24487.00	22247.34	21835.70	21035.25	21866.16
<i>Fanlar(10000 set)</i>		19780.71	24972.40	23630.83	21607.17
<i>Ev Tipi Aspiratörler (10000 set)</i>		3970.66	4121.45	3535.88	3711.80
<i>Ev Tipi Çamaşır Makineleri(10000 set)</i>		9106.32	8618.54	8041.87	7432.99
<i>Ev Tipi elektrikli Süpürgeler(10000 set)</i>		10585.09	14413.66	13382.89	11214.60
<i>Kontrol Panoları(10000 lines)</i>	507.00	883.80	699.60	702.55	790.46
<i>Telefonlar10000 set)</i>				5134.52	5710.16

<i>Faks Makineleri(10000 set)</i>					60.69
<i>Cep Telefonları</i>	156642.20	156079.96	166151.58	146961.78	169603.36
<i>Mikro Bilgisayar Ekipmanları(10000 set)</i>	33056.90	43418.16	46691.98	37800.41	34163.22
<i>Dizüstü Bİlgisayarlar(10000 set)</i>		22717.83	29501.36	23524.63	18533.22
<i>Ekranlar(10000 set)</i>		18230.13	17368.60	17043.65	16982.95
<i>Entegre Devreler(10000 pieces)</i>	35144000.00	32418517.21	35943500.00	26142300.00	20182200.00
<i>Televizyonlar(10000 set)</i>	19339.60	19578.26	18496.53	19626.24	18999.06
<i>Hi-Fi Stereo Oynatıcılar(10000 set)</i>		21915.16	22121.54	16428.79	16706.81
<i>Kameralar(10000 set)</i>		1012.27	1124.96	1028.22	1595.24
<i>Dijital Kameralar(10000 set)</i>		588.97	701.59	560.30	818.60
<i>Xerox and Hektograf Baskı Ekipmanları(10000 set)</i>	222.80	255.18	390.80	311.20	487.79

6.3 DOĞAL KAYNAKLAR VE MADENCİLİK

Çin maden ve mineraller yönünden zengin bir ülkedir. Dünyadaki en büyük altın üreticisidir. Aralarında demir cevheri, demir alaşımlı metal cevherleri, kömür, kalay, doğal gaz, civa, manganez, vanadyum, kurşun, çinko, alüminyumun fosfat, tungsten, uranyum, manyetit molibden, titanyum, az bulunan toprak elementleri olmak üzere yaklaşık 17 maden ve mineral türüne sahip olması ile dünyada lider konumundaki ülkedir.

Su kaynakları kritik öneme sahiptir. Zira gerek tarımda sulama için gerekse elektrik üretiminde kullanılmaktadır. Ülkedeki ekilebilir arazi büyüklüğü dünyadaki ekilebilir alanın %7'sine, kendi yüz ölçümünün ise %12,7sine karşılık gelmektedir. Bunlara ek olarak uzay teknolojisi ve elektronik alanında kullanılan bazı ender bulunan madenlerin de artan orandaki üretici ve ihracatçısıdır.

Temel maden rezervleri şu şekildedir:

Göstergeler	2022	2021	2020
--------------------	------	------	------

<i>Kömür(100 milyon ton)</i>	2070.1	2078.9	1622.9
<i>Petrol(100 milyon ton)</i>	38.1	36.9	36.2
<i>Doğalgaz(100 milyon metreküp)</i>	65690.1	63392.7	62665.8
<i>Demir Cevheri (100 milyon ton)</i>	162.5	161.2	108.8
<i>Manganez Cevheri(10000 ton)</i>	27561.5	28168.8	21295.7
<i>Kromit Cevheri (10000 ton)</i>	279.5	308.6	277.0
<i>Vanadyum Cevheri V2O5 (10000 ton)</i>	734.4	786.7	951.2
<i>Birincil İlmenit Cevheri TiO2 (10000 ton)</i>	9551.8	21277.5	19432.1
<i>Bakır Cevheri Metalleri(10000 ton)</i>	4077.2	3494.8	2701.3
<i>Kurşun Cevher Metalleri(10000 ton)</i>	2186.5	2040.8	1233.1
<i>Çinko Cevheri Metalleri(10000 ton)</i>	4607.9	4422.9	3094.8
<i>Boksit Cevheri(10000 ton)</i>	67552.6	71113.7	57650.2
<i>Nikel Cevher Metalleri(10000 ton)</i>	434.7	422.0	399.6
<i>Tungsten Cevheri WO3 (10000 ton)</i>	299.6	295.2	222.5
<i>Kalay Cevheri Metalleri(10000 ton)</i>	100.5	113.1	72.3
<i>Molibden Cevher Metalleri(10000 ton)</i>	590.1	584.9	373.6
<i>Antimuan Cevher Metalleri(10000 ton)</i>	66.7	64.1	35.2
<i>Altın Cevheri Metalleri(ton)</i>	3127.5	2964.4	1927.4
<i>Gümüş Cevheri Metalleri (ton)</i>	70344.2	71783.7	50672.3
<i>Manyezit Cevheri (10000 ton)</i>	68011.9	57991.1	49475.9
<i>Florit Mineralleri (10000 ton)</i>	8592.1	6725.1	4857.6
<i>Pirit Cevheri(10000 ton)</i>	114785.6	131870.7	69470.9
<i>Fosfat Cevheri (100 milyon ton)</i>	36.9	37.6	19.1
<i>Potasyum KCl(10000 ton)</i>	28788.7	28424.7	28059.5
<i>Tuz Mineralleri NaCl (100 milyon ton)</i>	142.9	206.3	207.1
<i>Glauber'in Tuzu Na2SO4 (100 milyon ton)</i>	12.3	378.0	17.7

<i>Barit Cevheri(10000 ton)</i>	10735.6	9154.9	3689.1
<i>Kaolin Cevheri(10000 ton)</i>	69345.1	75239.7	57158.2
<i>Kristal Grafit Mineralleri (10000 ton)</i>	8100.8	7826.3	5231.9
<i>Talk Cevheri (10000 ton)</i>	6045.7	7175.3	5581.1

6.4 ENERJİ VE GAZ

ÇHC, dünyada en fazla hidroelektrik enerji üretimi yapılan ülkedir ve dünyanın en büyük hidroelektrik santrali Three Gorges Barajı 22.500 megavat enerji üretimi ile küresel anlamda en büyük kapasiteye sahip barajdır. Çin kömür rezervleri açısından dünya birincisidir. Çin dünyanın en büyük kömür üreticisi ve tüketicisidir. Hâli hazırda toplam enerji ihtiyacının yaklaşık yüzde %67'si kömürden elde edilmektedir. Ülke petrol, doğal gaz kaynakları mevcut olmasına rağmen, önemli bir ham petrol ithalatçısıdır.

Enerji üretiminde kullanılan kaynakların dağılımı şu şekildedir;

GÖSTERGELER	2023	2022	2021	2020	2019
<i>Kömür(%)</i>	66.6	67.2	66.7	67.5	68.5
<i>Petrol(%)</i>	6.2	6.3	6.7	6.8	6.9
<i>Doğal Gaz(%)</i>	6.0	5.9	6.0	6.0	5.6
<i>Diğer Enerji Kaynakları(%)</i>	21.2	20.6	20.6	19.7	19.0

Görüleceği üzere, ÇHC yenilenebilir enerji yatırımlarını ön plana çıkarmasına rağmen kömür kullanımı payını halen korumaktadır.

6.5 İNŞAAT

Nüfus ve coğrafyanın büyüklüğü inşaat sektörünü kritik bir noktaya taşımaktadır. Büyümenin önemli kaynaklarından birisi de inşaat faaliyetleri olup büyüme inşaat sektörüyle desteklenmektedir. Ekonomik canlılık yaratabilmek adına dev projeler açıklanabildiği gibi alışveriş merkezi inşaatlarının teşvik edildiği de görülebilmektedir. Pandemi dönemiyle beraber hane halklarının yeni konut alımlarında uzak durması, satılamayan çok sayıda ev sorununu beraberinde getirmekte olup kamu otoritelerince durgunluğun aşılması adına tedbirler alınmaktadır. Yıllar itibarıyla inşaat faaliyetleri şu şekildedir;

GÖSTERGELER	2023	2022	2021	2020	2019
--------------------	------	------	------	------	------

<i>Toplam İnşaat Faaliyetleri (100 Milyon RMB)</i>	315911.85	298675.15	281238.66	256553.18	244816.92
<i>Bina Yapımı (100 Milyon RMB)</i>		186482.8	179934.35	161877.08	154197.59
<i>Mühendislik Projeleri (100 Milyon RMB)</i>		91016.51	83602.65	75364.23	68608.21
<i>Kurulum Faaliyetleri (100 Milyon RMB)</i>		15806.12	15217.18	14057.75	13339.52

6.6 PERAKENDE TİCARET

Perakende ticaret harcanabilir gelirin artışıyla beraber yükseliş trendinde olmakla birlikte mağaza sayısında aynı güçlü durum gözlenmemektedir. Özellikle gıda ve içecek perakende satışına yönelik mağaza sayısı toplumun tüketim artışının tersi yönde hareket etmektedir. On-line alışverişin yaygınlaşması ve lojistik altyapının güçlenmesi daha az fiziki mağaza sonucunu doğurmaktadır.

Tekstilde genç nüfusun popüler markalara yönelik taleplerinin artması ürünlerin fiziki olarak gösterilebileceği yer sayısında artış ihtiyacı doğurmuştur. Özellikle kadın nüfus arasında hızla yaygınlaşan sağlıklı yaşam ve sporu hayata entegre etme yönelimi spor ekipmanları mağaza sayısında da kendini göstermiştir. Zincir perakende mağazaların yıllar içerisinde seyri şu şekildedir;

PERAKENDE SEKTÖRÜ	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
<i>Birden çok alanda satış yapan entegre mağazalar</i>	75337	77579	72246	68452	64899	67642	70169
<i>Gıda içecek ve tütün perakende satışı</i>	15891	15041	14610	20216	23306	22393	23180
<i>Tekstil konfeksiyon ve günlük tüketim malları</i>	19532	21623	21731	19993	19539	18302	14609
<i>Kültür Spor Aletleri ve Ekipmanları</i>	4157	3497	3147	3227	1790	1811	1957

<i>İlaç ve Tıbbi Cihaz Perakende Satışı</i>	128909	118067	99247	82642	73632	63153	51266
<i>Motorlu kara taşıtları, motosikletler ve parçaları</i>	17876	18388	17848	17030	16770	15442	13901
<i>Elektrikli ev aletleri ve elektronik ürünleri</i>	4565	5803	5314	5878	8299	7640	7401
<i>Hırdavat mobilya ve dekorasyon malzemeleri</i>	566	660	544	471	447	383	220
<i>Diğer</i>	396	283	287	866	784	706	662

6.7 HİZMETLER

Çin’de en hızlı büyüyen ve uluslararası ölçekte etkisini artıran üçüncü endüstri olarak tabir edilen hizmet sektörü GSYH’nin yaklaşık %55’ini oluşturmaktadır.

Sektörlere göre milli gelirin yıllar itibariyle gelişimi şu şekildedir:

Milli Gelirin Dağılımı	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
<i>Milli Gelir Kompozisyonu (%)</i>	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>Birincil Endüstri Payı (%) Tarım, ormancılık ve balıkçılık</i>	7.1	7.3	7.2	7.7	7.1	7.0	7.5	8.1	8.4	8.6
<i>İkincil Endüstri Payı (%) Madencilik ve Sanayi</i>	38.3	39.3	39.3	37.8	38.6	39.7	39.9	39.6	40.8	43.1
<i>Üçüncül Endüstri (Hizmetler) Payı (%)</i>	54.6	53.4	53.5	54.5	54.3	53.3	52.7	52.4	50.8	48.3

Ekonominin %55'ini oluşturan hizmetler sektörünün içinde yer alan bazı hizmetlerin milli gelirden aldıkları pay ise şu şekildedir:

HİZMET SEKTÖRÜ DALI	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
<i>Toptan ve Perakende Satış Hizmetleri (%)</i>	9.8	9.7	9.6	9.5	9.7	9.7	9.8	9.9	9.8	9.8
<i>Taşıma, Depolama ve Posta Hizmetleri (%)</i>	4.6	4.2	4.2	4.0	4.3	4.4	4.5	4.4	4.4	4.4
<i>Otelcilik, Yeme-İçme Hizmetleri(%)</i>	1.7	1.5	1.6	1.5	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.7
<i>Finansal Aracılık Hizmetleri(%)</i>	8.0	7.7	7.9	8.2	7.7	7.7	7.8	8.0	8.2	7.3
<i>Emlakçılık Hizmetleri(%)</i>	5.8	6.1	6.7	7.2	7.1	7.0	6.9	6.7	6.2	5.9

6.8 BİLİŞİM

Son yıllarda artan teknolojik ürün üretim kapasitesi ve orta uzun vadeli planlı yatırımlar sayesinde özellikle elektrikli araçlar, yenilenebilir enerji, hızlı trenler, otonom araç ve sistemler, bilgi işlem sistem ve makinaları vb. ön plana çıkan alanlardır.

Özellikle araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde yıllar itibarıyla artan yoğunlaşma kendini bilişim sektöründe de göstermiş, yapay zeka tabanlı sistemlerin geliştirilmesi hız kazanmıştır.

İmalat sektörünün verimlilik kazanım tartışmaları bilişim sektörü üzerinden konuşulmakta ve üretimde hata ve kayıpların en aza indirilmesi ve insan kaynaklı verimsizliklerin ortadan kaldırılmasında yapay zeka ve otonom sistemlerin ileri düzey entegrasyonu üzerine çalışmalar yürütülmektedir.

Yıllar itibarıyla araştırma geliştirmeye ayrılan araştırmacı ve kaynak miktarı şu şekilde gelişmiştir:

GÖSTERGELER	2022	2021	2020	2019	2018
<i>Yıllık Personel Sayısı, Temel Araştırmalar (10000 kişi)</i>	50.90	47.20	42.68	39.20	30.50

<i>Yıllık Personel Sayısı, Uygulamalı Araştırmalar (10000 kişi)</i>	74.10	69.10	64.31	61.54	53.88
<i>Yıllık personel, Deneysel Araştırmalar (10000 kişi)</i>	510.30	455.30	416.46	379.37	353.77
<i>Araştırma Geliştirme Harcamaları (100 milyon RMB)</i>	30782.90	27956.31	24393.11	22143.60	19677.93
<i>Harcama, Temel Araştırmalar (100 milyon RMB)</i>	2023.50	1817.00	1467.00	1335.60	1090.37
<i>Harcama, Uygulamalı Araştırmalar (100 milyon RMB)</i>	3482.50	3145.40	2757.24	2498.50	2190.87
<i>Harcama, Deneysel Araştırmalar (100 milyon RMB)</i>	25276.90	22995.90	20168.88	18309.50	16396.69
<i>Harcama, Kamu Fonları (100 milyon RMB)</i>	5470.90	5299.70	4825.56	4537.30	3978.64
<i>Harcama, Özel Fonlar (100 milyon RMB)</i>	24323.90	21808.80	18895.03	16887.15	15079.30
<i>Araştırma Geliştirme Üzerine Yayın Sayısı</i>	60930	50580	49634	52067	53629
<i>Alınan Patent Başvurusu</i>	5364639	5243592	5194154	4380468	4323112
<i>Onaylanan Patent Başvurusu</i>	4323409	4601457	3639268	2591607	2447460
<i>Yüksek Teknoloji Ürün İhracatı (100 milyon RMB)</i>	9467.00	9749.00	7762.55	7307.14	7468.16
<i>Yüksek Teknoloji Ürün İthalatı (100 milyon RMB)</i>	7606.00	8342.00	6821.01	6377.91	6716.61

7. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

7.1 DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLARIN GÖRÜNÜMÜ

Çin'in doğrudan yabancı yatırıma açılması, sektörler, bölgeler gibi açılardan kademeli olmuştur. Doğrudan yabancı yatırım politikasında hedef ekonomik büyümenin sağlanmasından

ziyade devletin ekonomi üzerinde kontrolü kaybedilmeksizin verimliliğin ve rekabetçiliğin sağlanması olmuştur.

ÇHC'ye yapılan yabancı yatırımların stok miktarı yıllar itibarıyla şu şekilde gelişmiştir;

STOK YABANCI YATIRIM (milyar USD)							
2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
193.35	272.09	586.88	710.87	831.94	955.85	1,084.35	1,219.93
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1,353.64	1,489.96	1,628.26	1,769.49	1,918.83	3,633.32	3,496.38	3,659.63

ÇHC'ye yapılan yabancı yatırımların yıllar itibarıyla görüntüsü ise şu şekilde olmuştur.

YILLIK YABANCI YATIRIM (milyar USD)						
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
114.73	123.99	121.07	123.91	128.50	135.58	133.71
2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
136.32	138.31	141.23	149.34	180.96	189.13	163.25

Görüleceği üzere politik gelişmeler ve gerilimler ile özellikle pandemi sonrası tedarik zinciri güvenliğini sağlamak adına yatırımların çeşitli ve yakın coğrafyalara taşınması gibi söylemlere karşın ÇHC yabancı yatırım noktasında halen cazip bir ülkedir. Bu cazibenin en başlıca sebeplerinden bir tanesi de ÇHC'nin kendisinin bizatihi devasa bir pazar konumunda olmasıdır.

7.2 YABANCI YATIRIMLARA İLİŞKİN ÜLKE MEVZUATI

1 Ocak 2020 tarihinde ülkede yeni bir yabancı yatırım mevzuatı yürürlüğe girmiştir. Çin hükümeti yabancı yatırımlara ayrıcalıklı muamele yerine ülkenin bu anlamda bir doyuma ulaştığı düşüncesi ile yerli ve yabancı yatırımlara eşit muamele anlamına gelen uluslararası kabul görmüş, "Milli Muamele" ilkesini uygulamaktadır. Bununla birlikte altyapının zayıf olduğu batı ve iç bölgelerde özellikle uzun vadeli projeler için bazı özel teşvikler verilmektedir.

7.3 YABANCI SERMAYEYE YÖNELİK KISITLAMALAR

Son 10 yılda Çin, yabancı yatırımlara erişimi sınırlayan önlemlerin sayısını sürekli olarak azaltmakla birlikte yabancı yatırımlara izin verilmeyen veya sadece sınırlı ortaklık hakkı tanıyan düzenlemeler halen mevcuttur.

Bu kısıtlı sektörler negatif liste olarak adlandırılır ve 2024 yılında kapsamlı bir güncellemeye gidilmiştir. Buna göre imalat sanayiinde kısıtlı sektör kalmazken, eğitim, yayıncılık, teknoloji geliştirme, sağlık, bazı inşaat faaliyetleri gibi alanlarda yabancı yatırıma halen izin verilmemektedir.

Söz konusu negatif listenin tamamına aşağıda yer verilen internet adresinden ulaşılması mümkündür;

<https://www.ndrc.gov.cn/xxgk/zcfb/fzggwl/202409/P020240907514493057643.pdf>

7.4 YABANCILARIN GAYRİMENKUL EDİNMELERİ

Yabancıların mülk edinmeleri mümkündür. Gerçek kişiler sadece oturmak amacıyla ev satın alabilirler. Bunu kiraya veremezler. Evi satın alabilmeleri için en az bir sene boyunca ÇHC’de ikamet ediyor olmaları gerekir. Bazı eyaletlerde bu süre daha uzun olarak belirlenmiş veya Çinli birisiyle evli olma koşuluna bağlanmıştır.

Sahip olunan evin miras yoluyla devri ise devrolanın da aynı şartları taşımasına bağlıdır. Mirasçı aynı şartları taşıyorsa evi elinde tutamayacaktır.

Gerçek kişi veya tüzel kişiliğin arazi satın alması mümkün değildir. Arazi devlete aittir.

Gerçek kişiler ofis gibi ticari yapıları satın alamazlar ancak tüzel kişilikler için satın alma mümkündür.

7.5 YABANCI SERMAYELİ ŞİRKETLERE UYGULANAN AYRIMCILIKLAR

15 Mart 2019’da Çin, yabancı yatırımcılar için eşit şartlar sağlama taahhüdünü gösteren Yabancı Yatırım Yasasını kabul etmiştir. 1 Ocak 2020’de yürürlüğe giren yasa ile birlikte merkezi hükümet tüm yerel yönetimlere yeni yasaya uygun biçimde mevzuatlarını düzenleme ve uygulama sorumluluğu getirmiştir.

Söz konusu yasa yabancı yatırımların ayrımcılığa maruz kalmamasına yönelik düzenlemeler içermektedir. Diğer taraftan negatif listenin kendisi dahi ayrımcılık olarak algılanabilecek nitelikte olup yakın zamana kadar %100 yabancı sermayeli bir otomobil fabrikası kurmak mümkün bulunmamaktaydı.

7.5.1 Şirket Kuruluşunda Ayrımcılık

Negatif liste uygulaması dışında ayrımcılık bulunmamakta birlikte bazı kuruluş işlemlerinin yapılmasında Çinli temsilci atanması gibi zorunluluklar ortaya çıkabildiği bilinmektedir. Bu tür şikayetler daha çok online bir işlemin yapılması için sisteme yabancı kişinin tanımlanamadığı gibi durumlarda ortaya çıkabilmektedir.

7.5.2 Vergi Hukukunda Ayrımcılık

Yabancı işletmeler ile yerli işletmelerin maruz bırakıldığı vergiler aynı olmakla birlikte, imtiyazlar üzerinde vergi farklılaştırılması yapılabilmektedir. Çin'de yerel yönetimler yatırımların yönetilmesi noktasında geniş yetkilere sahiptir ve bu yetkiler bazı vergilerin askıya alınması, indirimli uygulanması veya teşvik olarak iade edilmesi şeklinde olabilmektedir.

7.6 YABANCILARIN SERBEST DOLAŞIMI

Çin'e giriş yapan ve diplomatik veya resmi amaçlar dışındaki nedenlerle ülkede ikamet etmesi gereken yabancılar, oturma izninin verilmesi, uzatılması, değiştirilmesi ve yeniden düzenlenmesi için kamu güvenliği organlarının çıkış ve giriş bölümlerine başvuruda bulunmalıdır.

Oturma izni için başvuran yabancılar, ilgili formaliteleri tamamlamak için Çin'in kamu güvenliği organlarının çıkış ve giriş bölümlerine şahsen başvurmalıdır.

Konuya ilişkin detaylı bilgiye aşağıda yer verilen internet adresinden ulaşılması mümkündür.

<https://en.nia.gov.cn/n147423/n147478/index.html>

7.7 YATIRIM TEŞVİK MEVZUATI

Yabancı yatırımlar için yatırım teşvik temel olarak Yabancı Yatırımlar Kanunu ile düzenlenmektedir.

İlgili mevzuata https://en.ndrc.gov.cn/policies/202105/t20210527_1281403.html adresinden ulaşılması mümkündür.

Devlet teşvikleri, vergi teşviklerini ve üretim ekipmanlarının gümrüksüz ithalatını içerebilmektedir. Yerel yönetimler ayrıca, yerel öncelikli sektörlerle yapılan yatırımlar için kira indirimi, yerel vergi indirimi, maaş sübvansiyonları ve diğer teşvikler sunabilmektedir.

Özellikle teknoloji ve finans konularında yatırımlar teşviklerden yoğun olarak faydalanırken, gıda üretimi, perakende ticaret gibi alanlarda teşvikler sınırlıdır.

Teşvik edilen yatırımlar ve diğer detaylara;

adresinde bulunan Ticaret Bakanlığı Yatırım Rehberi'nden ulaşılabilir.

7.8 SERBEST BÖLGELER

Çin ana karasındaki ilk serbest bölge 2013 yılında açılan Şanghay Serbest Ticaret Bölgesidir. 2013 yılından bu yana Çin Devleti 21 adet pilot serbest ticaret bölgesi (pilot free trade zones-FTZ) kurmuştur.

Bu iktisadi yapılar sadece birer bölge değil, Çin'in ekonomik dönüşümünün gözlemlendiği test merkezleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Daha önce de Çin'de serbest ekonomik bölgeler yer almakta olup, bunların bir kısmı FTZ'ye dönüştürülmüştür (Örneğin Shanghai Free Economic Zone (FEZ) Shanghai FTZ olarak yeniden düzenlenmiş ve alanı genişletilmiştir).

Bu FTZ'ler, yatırımın serbestleştirilmesi ve kolaylaştırılmış düzenlemeler (örneğin, daha hızlı iş kaydı, hızlandırılmış gümrük prosedürleri, vb.) için, yukarıda da belirtildiği gibi, uygulama test merkezi niteliğinde görülmektedir. FTZ'lerde işletmelere vergi teşvikleri ve bir kısım avantajlar sunulmaktadır. FTZ'lerde yapılan başarılı ekonomik denemeler daha sonra sıklıkla ülke çapında yaygınlaştırılmaktadır.

Hali hazırda Çin'de 21 FTZ bulunmakta olup bunlar; Shandong, Jiangsu, Guangxi, Hebei, Yunnan, Heilongjiang, Shanghai, Guangdong, Tianjin, Fujian, Liaoning, Zhejiang, Henan, Hubei, Chongqing, Sichuan, Shaanxi, Hainan, Anhui, Hunan ve Beijing FTZ'lerinden oluşmaktadır.

FTZ'lerin genel olarak farklı konularda uzmanlaşması öngörülmele birlikte, hemen hemen hepsinde "genel ticaret" konusunun ana işgal konularından biri olarak yer aldığı görülmektedir. FTZ'lerin kimisi petrokimya sektörüne ağırlık verirken kimisi gemicilik sektörüne ya da e-ticarete önem verebilmektedir.

Bazı sektörlerdeki FTZ şirketleri için (entegre devreler, yapay zeka (AI), biyo-teknoloji ve sivil havacılık vb.) beş yıl boyunca % 15'lik özel bir kurumlar vergisi (CIT) oranı (anakara standardı % 25) sağlanacak olup; FTZ şirketlerindeki yabancı personel için düşük oranlı gelir vergisi politikaları uygulanacağı belirtilmektedir.

Ticaretin kolaylaştırılması ve gümrük işlemlerinin hızlandırılması FTZ'lerde bulunmanın en büyük avantajlarından ikisi olarak belirtilmektedir. Ayrıca, FTZ'de sınır ötesi e-ticaret dağıtım platformlarının kurulması kolaylaştırılmış olup Çin'de hali hazırda bazı sektörler için uygulanmakta olan yabancı yatırım sınırlamaları da FTZ'ler için kaldırılmış bulunmaktadır.

FTZ'lerde değişik sektörlerdeki 116 lisanslama gereksinimi 10'a indirilmiş ve Çin anakarasındaki 523 benzer lisans gereksinimi tamamen ortadan kaldırılmıştır.

Tüm FTZ'lerde ortak olarak sunulan bazı avantajlar şu şekilde özetlenebilir:

1) Bazı sektörler için 5 yıl %15 Kurumlar Vergisi uygulaması (Çin anakarasında %25 olarak uygulanmaktadır)

2) %100 yabancı sahipliğe izin verilmeyen bazı sektörler için %100 sahiplik imkanının tanınması

3) Çin'in genelinde uygulanan bazı bürokratik prosedürlerden muafiyet ve kolaylıklar

4) Finansal olarak Çin'de uygulanan kısıtlamalardan muafiyet

5) Şirket kurma ve kapamanın kolaylaştırılmış olması

6) Çin'le daha kolay ticaret yapılması ve geliştirilmiş e-ticaret imkanları

7) Lojistik ve konum avantajları

8) Döviz işlemlerinde kolaylık ve bazı kambiyo yükümlülüklerinden muafiyet.

Bunlar haricinde, sektör bazında da bir kısım ilave kolaylıklar sağlandığı belirtilmektedir. Örneğin anakara Çin'de kozmetik sektörü için ithal ürünler hayvan testine tabi iken FTZ'lerde yer alan yabancı kozmetik şirketler (ürünün spesifik ürün olmaması koşuluyla) bu tür kısıtlamalardan muafır.

7.9 ÜLKEDEKİ TÜRK YATIRIMLARI

ÇHC'de 200'den fazla ülkemiz yatırımının toplam miktarının 200 milyon USD'nin üzerinde olduğu değerlendirilmektedir.

Söz konusu yatırımlar değer bazında, kauçuk ve plastik ürünler imalatı, metal ürünler imalatı ve mobilya ve diğer ürünler imalatında yoğunlaşmaktadır.

Söz konusu yatırımların yanı sıra toptan ve perakende ticaret alanında faaliyet gösteren ülkemiz firmaları bulunmaktadır.

7.10 TÜRK YATIRIMCILARIN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR

ÇHC pazarının alışıldık pazarlarımızdan farklı olması ve iş kültürünün farklı olması iş insanlarımızı Çinli ortaklarla birlikte hareket etmeye yöneltebilmektedir.

Yerel olmayanlar için bilgiye erişimin daha zor olduğu ÇHC'de yerel uygulama farklılıkları da firmalarımızı zaman zaman zor duruma sokabilmektedir.

Örneğin, bir gümrükten sorunsuz olarak ithaline izin verilen eşya diğer bir gümrükte izne tabi olarak değerlendirilebilmektedir.

Ayrıca, firmalarımızın bankacılık işlemlerinde zaman zaman sorun yaşayabildiğine şahit olunmaktadır.

7.11 YATIRIMCILAR İÇİN YARARLI BİLGİLER

ÇHC'ye yatırım kararı alınmadan önce alternatif şehirlerin yerel yönetimleriyle görüşülmesi önem taşımaktadır. Yerel yönetimler yatırım çekme konusunda yarış halinde olduklarından sunacakları teşvikler farklılaşabilecektir.

Yapılacak yatırımların teknolojik transferine imkân verecek şekilde teknoloji geliştirme bölgelerinde konumlandırılması uygun olacaktır.

ÇHC Ticaret Bakanlığının;

https://fdi.mofcom.gov.cn/resource/pdf/wx/2023_EN.pdf

internet sayfasından yabancı yatırımcılar için düzenlenen rehbera erişmek mümkündür.

8. TÜRKİYE İLE TİCARET

8.1 GENEL DURUM

Türkiye-Çin arasındaki ticaret değerleri incelendiğinde 2023 yılında ülkeye ihracatımız 3,3 milyar dolar, ithalatımız 45 milyar dolar seviyesindedir.

Çin 2023 yılında ihracat yaptığımız ülkeler arasında 19. Sırada yer almıştır ve ülkemiz ihracatındaki payı %1,3 olmuştur.

İthalat yaptığımız ülkeler arasında Çin 2023 yılında, 45 milyar dolar ile 2. sıradaki tedarikçimiz konumundadır ve toplam ithalatımızdaki payı %12,4 olmuştur ve bir önceki yıla göre ithalatımız %9 artmıştır.

2023 yılında ülkeye ihracatımızda önde gelen ürünler: mermer ve traverten, ekosin, su mermeri, kireçli taşlar, krom cevherleri ve konsantreleri, bakır cevherleri ve konsantreleri, kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri, kurşun cevherleri ve konsantreleridir.

Ülkemizin Çin'den yaptığı ithalatta 2023 yılında önde gelen ürünler: Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar, otomatik bilgi işlem makineleri ve bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak., diyotlar, transistörler vb. yarı iletken tertibat; ışık yayan diyotlar,

monte edilmiş piezo elektrik kristaller, demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri ve otomobillerdir.

8.2 TÜRKİYE İLE DIŞ TİCARETİ

	Ülkenin İhracatı (\$)	Türkiye'nin Ülkeden İthalatı (\$)	Türkiye Pay (%)	Ülkenin İthalatı (\$)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (\$)	Türkiye Pay (%)	Türkiye-Ülke Arası Toplam Dış Ticaret Hacmi (\$)
2022	3.544 Milyar	41.354.561.249	%0.95	2.706 Milyar	3.281.335.253	%0.16	38,2 Milyar USD
2023	3.379 Milyar	45.047.968.463	%1.14	2.556 Milyar	3.306.083.517	%0.17	43.3 Milyar USD

ÇHC'nin dünyada kabul görmüş bazı markaların üretim üssü olması ve ülkemiz üretim kapasitesine fayda sağlayan bazı makine/ cihazlar ve hammadde özelinde genel tedarikçi pozisyonunda olması ÇHC ile dış ticaretimizde ithalat yönlü önemli bir yekûn oluşturmaktadır.

Diğer taraftan, ihraç ürünlerimizin görece katma değeri düşük ürünlerden oluşması dış ticaret açığı üzerinde olumsuz bir etki oluşturmaktadır. Çin, ülkemizin dış ticaret açığı verdiği ülkeler arasında birinci sırada yer almaktadır.

8.3 YÜRÜRLÜKTE OLAN ANLAŞMA VE PROTOKOLLER

Anlaşma Adı	İmza Tarihi	RG Tarih ve No'su
Ticaret Anlaşması	16.07.1974	08.01.1975–15112
Ekonomik, Sınai ve Teknik İşbirliği Anlaşması	19.12.1981	16.02.1982–17607
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	13.11.1990	01.05.1994–21921

Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	23.05.1995	30.12.1996– 22863
DTM ile MOFTEC Arasında Ticari İstişare Mekanizması Kurulması Hakkında Mutabakat Zaptı	12.03.1999	12.09.2001– 24521
Hayvan Sağlığı ve Karantina Anlaşması	24.01.2006	22.05.2009– 27235
TC Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Kalite Yönetimi, Denetim ve Karantina Genel İdaresi Arasında Sanayi Ürünlerinde Kalite ve Güvenliğe İlişkin Danışma ve İşbirliği Mekanizması Tesis Edilmesine Dair Protokol	27.06.2005	10.07.2006 - 26224
Türkiye-Çin 16. Dönem KEK Toplantısı Mutabakat Zaptı	27.09.2009	
Dış Ticaret Müsteşarlığı İthalat Genel Müdürlüğü ile ÇHC İthalat-İhracat Ticaret Bürosu Arasında İşbirliği Sağlanmasına Yönelik Protokol	16.04.2010	
Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Arasında İkili Ticari ve Ekonomik İşbirliğinin Genişletilmesi ve Derinleştirilmesine İlişkin Çerçeve Anlaşması	8.10.2010	26.01.2012– 28185
Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Arasında 2010-2013 Yıllarına İlişkin Kültürel Değişim Programı	8.10.2010	15.06.2017- 30097
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Üçüncü Ülkelerde Altyapı İnşaatı ve Teknik Müşavirlik Alanlarında İşbirliğinin Artırılmasına İlişkin Mutabakat Zaptı	8.10.2010	
Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Arasında İkili Ticari ve Ekonomik İşbirliği Orta ve Uzun Dönem Kalkınma Planı İçin Ortak Araştırma Başlatılmasına Yönelik Mutabakat Zaptı	8.10.2010	
Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Arasında Yeni İpekyolu Bağlantısı Ortak Çalışma Grubu Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptı	8.10.2010	
T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı ile Çin Kalkınma Bankası Arasında Mali İşbirliği Çerçeve Anlaşması	21.02.2012	
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Çin Halk Cumhuriyeti Merkez Bankası Arasında Swap Anlaşması	21.02.2012	

Türkiye Cumhuriyeti Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Kalite Kontrolü, Denetim ve Karantina Genel İdaresi Arasında Türkiye'den Çin'e Gönderilen Tütünün Bitki Sağlığı Şartları Konusunda Protokol	21.02.2012	28.06.2012-28337
BDDK ile Çin Bankacılık Düzenleme Komisyonu Arasında Sınır Ötesi Krizlere Müdahalede Bankacılık İşbirliği Protokolü	21.02.2012	
Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına İlişkin İşbirliği Anlaşması	09.04.2012	
TRT ve CCTV Arasında İkili İşbirliği Protokolü	09.04.2012	
Türkiye Cumhuriyeti Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile ÇHC Kalite Kontrol Denetim ve Karantina Genel İdaresi Arasında Gıda Güvenliğine İlişkin Mutabakat Zaptı	19.04.2013	16.08.2013-28737
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma (Revize Edilmiştir.)	29.07.2015	01.10.2020 31261 (Mükerrer)
Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Arasında İkili Ticari ve Ekonomik İşbirliği Orta ve Uzun Dönem Kalkınma Planı	29.07.2015	
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında, İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve 21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu ile Orta Koridor Girişiminin Uyumlaştırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası	14.11.2015	8.03.2017-30001
Türkiye Cumhuriyeti Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Kalkınma ve Reform Komisyonu arasında, e-ticarete İşbirliğinin Güçlendirilmesi Mutabakat Zaptı	14.11.2015	8.03.2017-30001
Türkiye Cumhuriyeti Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ile Çin Ticaret Bakanlığı Arasında Demiryolu İşbirliği Anlaşması	14.11.2015	8.04.2016-8536
Türkiye Cumhuriyeti Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti AQSIQ Arasında Türk Kirazının Çin'e İhraç Edilmesine Yönelik Bitki Sağlığı Gereklilikleri Protokolü	14.11.2015	8.04.2016-29678

Türkiye Cumhuriyeti Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti AQSIQ Arasında Süt ve Süt Ürünlerinin İhracatı için Veterinerlik Anlaşması	14.11.2015	8.03.2017-30001
Türkiye'den Çin'e İhraç Edilen Antep Fıstığı için Bitki Sağlığı Gereklikleri Protokolü	2.09.2016	17.03.2017-30010
Yenilenebilir Enerji ve Kömür Alanında İşbirliği Anlaşması	2.09.2016	
Nükleer Güvenlik Alanında İşbirliği Hakkında Düzenleme	2.09.2016	
Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Arasında Ticaret ve Yatırım İşbirliklerinin Güçlendirilmesine Yönelik Eylem Planı	4.11.2016	
Karayolu Uluslararası Yük ve Yolcu Taşımacılığı Anlaşması	13.05.2017	19.03.2018-30365
Türkiye ve Çin'de Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Tesisi Anlaşması	13.05.2017	05.06.2018-30442
Suçluların İadesi Anlaşması	13.05.2017	

8.4 TÜRKİYE'NİN ÇİN'E İHRACATINDA BAŞLICA ÜRÜNLER

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (İlk 15)	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
1.	2515	Mermer ve traverten, ekosin, su mermeri, kireçli taşlar	416 152	431 141	13	3,6
2.	2610	Krom cevherleri ve konsantreleri	250 478	302 723	9,2	20,9
3.	2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	150 973	230 648	7	52,8
4.	2616	Kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri	145 027	167 470	5,1	15,5
5.	2607	Kurşun cevherleri ve konsantreleri	166 571	165 010	5	-0,9

6.	2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	88 833	127 284	3,9	43,3
7.	5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	24 888	124 764	3,8	401,3
8.	7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	127 266	83 229	2,5	-34,6
9.	7501	Nikel matları, nikel oksit sinterleri ve nikel metalürjisinin diğer ara ürünleri	95 553	79 485	2,4	-16,8
10.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	126 073	78 011	2,4	-38,1
11.	2008	Yer fıstığı ve diğer kabuklu yemiş ve meyve konserveleri	35 454	75 636	2,3	113,3
12.	2528	Tabii boratlar ve bunların konsantreleri	110 935	72 761	2,2	-34,4
13.	2836	Karbonat; peroksikarbonat, amonyum karbonat içeren ticari amonyum karbonat	587	71 557	2,2	12090,3
14.	9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	62 192	54 030	1,6	-13,1
15.	2606	Alüminyum cevherleri ve konsantreleri	26 801	48 501	1,5	81

8.5 TÜRKİYE’NİN ÇİN’DEN İTHAL ETTİĞİ BAŞLICA ÜRÜNLER

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (İlk 15)	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
1.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	2 254 300	3 089 757	6,9	37,1
2.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik	2 083 735	2 583 126	5,7	24

		veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.				
3.	8541	Diyotlar, transistörler vb. yarı iletken tertibat; ışık yayan diyotlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	965 128	1 462 525	3,3	51,5
4.	7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri	728 296	1 324 094	2,9	81,8
5.	8703	Otomobiller	182 534	1 279 042	2,8	600,7
6.	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	659 607	919 020	2	39,3
7.	8524	Düz panel gösterge modülleri	432 751	787 197	1,8	81,9
8.	5402	Sentetik filament iplikleri (dikiş ipliği hariç)	818 982	745 418	1,7	-9
9.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	653 440	742 211	1,7	13,6
10.	8507	Elektrik akümülatörleri	277 481	696 559	1,5	151
11.	8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, yol silindirleri vb.	301 537	679 840	1,5	125,5
12.	7225	Diğer alaşımlı çelikten yassı hadde mamulleri	729 527	678 338	1,5	-7
13.	2917	Polikarboksilik asitler, anhidritleri, halojenürleri ve türevleri	859 374	663 022	1,5	-22,8
14.	8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	642 280	598 572	1,3	-6,8
15.	8501	Elektrik motorları ve jeneratörler	486 943	507 043	1,1	4,1

9. İHRACATTA POTANSİYEL ARZ EDEN SEKTÖR VE ÜRÜNLER

Türkiye ile ÇHC arasındaki ikili ticaretin sektörel yapısı, Türkiye'nin genel ihracat ve ithalatının sektörel bazda izlediği seyir, ÇHC'nin genel ithalatının sektörel yapısı ve hacmi, ÇHC'nin ürün grupları itibarıyla en çok ithalat yaptığı ülkeler, dış ticaret mevzuatı ve gümrük

vergileri gibi unsurlar dikkate alınarak hazırlanan, sektörel bazda ülkemizin ÇHC'ye yönelik ihracatında potansiyel arz eden detaylı ürün matrisleri Bakanlığımız web sayfasında yer almaktadır.

Bakanlığımız ÇHC'ye ihracatta potansiyel ürün matrislerine;

<https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/dogu-asya/cin-halk-cumhuriyeti/potansiyel-urun-matrisleri> adresinden, ÇHC'nin ithal ettiği ürünlerin birim fiyatlarına ilişkin çalışmalara ise

<https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/dogu-asya/cin-halk-cumhuriyeti/raporlar/musavirlik-raporlari> adresinden ulaşılması mümkündür.

Ayrıca konuyla ilgili bazı değerlendirmeler de aşağıda verilmiştir.

Ülkemizin yüksek katma değerli ihraç ürünlerinde ÇHC aynı zamanda üretici ve ihracatçı pozisyonunda olduğundan dolayı markanın ön planda olduğu, son tüketiciye yönelik ürünlerin daha yüksek fırsat barındırdığı değerlendirilmektedir.

Özellikle paketli gıda ve içecek sektörünün ülkemiz açısından fırsatlar barındırdığı düşünülmektedir.

ÇHC'de son yıllarda sağlıklı beslenme ve düzenli spor başta kadınlar olmak üzere şehirli nüfusun ilgisini daha çok çekmektedir. Doğal ve düşük kalorili atıştırmalık çeşitleri satışları sürekli artış göstermektedir.

10. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

10.1 İŞ KÜLTÜRÜ

Çinli firmalarla iş yapan yabancı firmaların Çin'in kendine has kültürel özelliklerinin, adetlerin, davranış şekillerinin farkında olması gerekmektedir. Bu anlamda, Çin'de iş yapacak Türk firmalarına verilebilecek bazı öneriler aşağıda yer almaktadır.

• İş Yapma Tarzı

Batı'da kişinin kendisine ayırdığı zaman ve özel hayat çok önemliyken, Çin'de iş hayatın kendisidir. İş ile ilgili birçok etkinlik, örneğin toplantılar, yemekler, mesai saatleri dışında yapılabilir.

Kişisel ilişkiler ya da Çince 'deki deyiimiyle "guanxi", Çin'de Batı kültüründe olduğundan çok daha önemlidir ve bu açıdan Çin'in aslında Türk kültürüne yakın olduğu söylenebilir. Bir iş anlaşması imzalanmadan önce Çin tarafı müstakbel ortağıyla önce güçlü bir kişisel ilişki kurmak ister ve yapılan ilk birkaç toplantının sadece bu amaç doğrultusunda kullanılması gerekebilir.

• Toplantılar

Çin tarafı toplantı salonuna hiyerarşik bir sırayla girer ve aynı sırayla çıkar. Salona ilk girenin gruptaki en kıdemli kişi olması kuvvetle muhtemeldir. Çin tarafının lideri konumundaki kişiye saygı gösterilmelidir. Toplantıya katılan ekibi Çin tarafında ekibin lideri, yani en kıdemli kişisi tanıştırır.

Toplantıya giren kişilerin toplantı konularına, iyi hazırlanılması beklenir. Örneğin bir sunum yapılacaksa, mutlaka sunumun bir çıktısı toplantıdaki tüm katılımcılara dağıtılmalıdır.

Tercüman kullanılıyorsa Çin tarafına yöneltilecek soruları doğrudan tercümana hitap ederek sormak değil de Çin tarafına hitap ederek sorup tercümanın çevirmesini beklemek daha doğru olacaktır.

• Kartvizit

Kartvizit değişimi çok önemlidir, bu yüzden toplantılara ve görüşmelere giderken bol bol kartvizit bulundurmakta fayda vardır. Kartvizitin bir tarafı mutlaka Çince olmalı, diğer taraf tercihe göre İngilizce ya da Türkçe olabilir. Sizinle ve şirketinizle ilgili önemli bilgiler mutlaka kart üzerinde yer almalıdır. Unvan mutlaka yazılı olmalıdır. Sizinle ve şirketinizle ilgili önemli bilgiler mutlaka kart üzerinde yer almalıdır. Unvan mutlaka yazılı olmalıdır.

Çinli yetkiliye hitap ederken önce soyadın söylenmesi gerekmektedir. Kartvizit iki elle tutularak ve Çince tarafı üstte yer alacak şekilde takdim edilmelidir. Aynı şekilde sunulan kartvizit yine iki elle alınmalı ve alındıktan sonra bir süre üzerindeki yazılar okunarak incelenmelidir. Alınan kart toplantı sırasında masada alan kişinin hemen önünde durabilir. Alınan kartı hemen cebe ya da cüzdana koymamak gerekir. Toplantı sonrasında taraflar arasında WeChat değişimi kartvizit değişimi kadar önemli bir husus olup bir mesajlaşma programının ötesinde olup iletişim için e-postadan daha fazla tercih edilmektedir.

• Diyaloglar

Çince bilmeyenlerin de birkaç kelime Çince öğrenip kullanmaları olumlu etki yaratır. Çince “yemek yedin mi?” ya da “nereden geliyorsun?” gibi sorular, Türkçedeki “ne haber?” ya da “nasılsın?” gibi nezaket gereği kullanılan ve aslında tam bir cevabı beklenmeyen ifadelerdir. Bu nedenle bu soruları bire bir olarak alıp detaylı cevaplar vermemek gerekir.

Karşıdaki kişiye parmakla işaret etmek hoş karşılanmaz. Bunun yerine çok gerekiyorsa açık bir el ile işaret etmek, ya da mümkünse hiç el kullanmadan göz teması kurmak tercih edilmelidir. Dünyanın en büyük ikinci ithalatçısı olan Çin’e “alternatif pazar” olarak yaklaşılmaması gerekmektedir. Çinli ithalatçılara, ana pazar olarak hedeflendiklerinin hissettirilmesi önemlidir.

• Yemekler

Bir yemeğe davet edilenler, masada istediği bir yere oturmaktansa nereye oturacaklarının gösterilmesini beklemelidir. Yemek oturma düzenleri hiyerarşik bir düzene göre planlanır, buna uyulmalıdır. Genellikle yuvarlak masalar etrafında yenen iş yemeklerinde

masaya çok sayıda farklı tabak gelecektir. Her birinden az bir parça almak yeterli olur. Yemek sırasında farklı kişiler tarafından kadeh kaldırılıp nezaket konuşmaları yapılabilir, misafirlerin de ev sahiplerine teşekkür amacıyla bu yöntemi kullanmaları önerilir.

• Rakamlar

8 rakamı Çin kültüründe şanslı rakamdır. Bir şeyden 8 tane almak ya da vermek, güçlü bir iyi niyet göstergesidir. 6 rakamı da gelişime, ilerlemeye işaret eder. 4, Çincedeki “ölüm” kelimesiyle eş sesli olduğundan uzak durulan bir rakamdır.

10.2 TİCARETİ ETKİLEYEN KÜLTÜREL FAKTÖRLER

Ülkemiz özelinde en önemli kültürel faktör, kültürel açıdan ülkemize yakın topluluklardır. Söz konusu topluluklar Türk ürünlerine ilgiyle yaklaşmaktadırlar.

Ticari ilişkiler kurulurken milli gurur duygusunun çok yüksek olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Çinlilerin karşı tarafı tanımakta aceleci olmaması ve sabırlı olması uzun soluklu iş ilişkileri kurma yönünde genel eğilimlerini göstermektedir.

10.3 PARA KULLANIMI

Para Kullanımı (kredi kartı, çek dahil) Çin’de ödemeler yerel para birimi olan yuan (RMB) ile yapılmaktadır. Bu kapsamda, Çin’e seyahat eden vatandaşlarımızın yanlarında yuan (RMB) bulundurmaları gerekmektedir. Uluslararası beş yıldızlı otellerde kredi kartı ile ödeme mümkünken, günlük hayatta kredi kartı ile ödeme neredeyse mümkün değildir. Çin’de günlük hayatta ödemelerin neredeyse tamamı WeChat ve Alipay programları aracılığı ile yapılmaktadır.

Çin Merkez Bankası, 14 Mart 2024 tarihinde; Çin’de en yaygın olarak kullanılmakta olan WeChat, Ali Pay ve Union Pay ödeme sistemlerinde uluslararası Visa, Master Card, American Express gibi kredi ve banka kartlarının kullanımının mümkün hale geldiğini, Çin’e iş veya turistik amaçlı seyahat eden yabancıların mezkur ödeme sistemlerine kendi ülkelerinde kullandıkları banka ve kredi kartlarını tanıtabileceklerini, Çin’de yerleşik olmayan yabancıların mobil ödeme uygulamalarındaki tek işlem limitinin 1000 ABD Dolarından 5000 ABD Dolarına, yıllık toplam parasal işlem limitinin ise 10 bin ABD Doları’ndan 50 bin ABD Dolarına yükseltildiğini, ve exchange logosu bulunan tüm ATM’lerden RMB nakit çekimi ile logoya haiz tüm banka şubelerinden de döviz ile yerel para değişimi yapılabileceğini açıklamıştır.

10.4 RESMİ TATİLLER VE MESAI SAATLERİ

1 Ocak 2024 Yeni Yıl Tatili (Pazartesi)

10- 17 Şubat 2024 Bahar Festivali (Cumartesi'den Cumartesi'ye)
(4 Şubat Pazar ve 18 Şubat Pazar telafi çalışma günleri)
4- 6 Nisan 2024 Kabir Ziyareti Günü (Perşembe'den Cumartesi'ye)
(7 Nisan Pazar telafi çalışma günü)
10 Nisan 2024 Ramazan Bayramı 1. Günü (Çarşamba)
1- 5 Mayıs 2024 İşçi Bayramı (Çarşamba'dan Pazar'a)
(28 Nisan Pazar ve 11 Mayıs Cumartesi telafi çalışma günleri)
8- 10 Haziran 2024 Ejderha Kayığı Festivali (Cumartesi'den Pazartesi'ye)
16 Haziran 2024 Kurban Bayramı 1. Günü (Pazar)
15- 17 Eylül 2024 Güz Ortası Festivali (Pazar'dan Salı'ya)
(14 Eylül Cumartesi telafi çalışma günü)
1-7 Ekim 2024 Çin Milli Günü (Salı'dan Pazartesi'ye)
(29 Eylül Pazar ve 12 Ekim Pazartesi telafi çalışma günleri)

10.5 ÇALIŞMA GÜNLERİ

Çin'de mesai saatleri genel olarak sabah 9:00'da başlayıp akşam 6:00'da sona ermektedir.

10.6 YEREL SAAT

Çin'de tek bir yerel saat kullanılmakta olup, ülkemizin beş saat ilerisindedir.

10.7 PASAPORT VE VİZE İŞLEMLERİ

Ülkemiz ÇHC'nin vizesiz giriş imkânı sağladığı ülkelerden değildir.

Yeşil pasaport sahipleri 30 güne kadar kalışlarında vizeden muaftır.

Çin vizesinin mümkün olduğunca erken alınması önemlidir. Eksik belge vs. gibi sebeplerle vize süreci uzayabilmekte, konsoloslukların ve vize başvuru merkezlerinin kapalı oldukları resmi tatiller nedeniyle bekleme süresi artabilmektedir.

Detaylı bilgiye;

https://bio.visaforchina.cn/IST3_EN/qianzhengyewu

adresinden ulaşılması mümkündür.

11. ŞİRKET KURULUMU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

11.1 ŞİRKET TÜRLERİ

Çin'deki yabancı sermayeli işletmelerin esas olarak iki organizasyon biçimi vardır: şirketler ve ortaklıklar.

Çin Halk Cumhuriyeti Şirketler Kanunu ve Çin Halk Cumhuriyeti Ortaklıklar Kanunu'nun hükümleri sırasıyla 1 Ocak 2020'den sonra kurulan yabancı sermayeli şirketlere uygulanacağı hüküm altına alınmıştır

Yabancı sermayeli işletmelerin; Çin-yabancı sermaye ortak girişimleri, Çin-yabancı sözleşmeli ortak girişimleri ve tamamen yabancı mülkiyetli işletmeler olarak ayırımına son verilmiştir.

Yabancı sermayeli işletmeler, Yabancı Yatırım Kanunu ve Uygulama Yönetmeliği ve Piyasa Varlıklarının Kaydı ve Yönetimi Hakkında Yönetmelik gibi yasa ve yönetmeliklere uygun olarak şirketlerin veya ortaklıkların kaydı için başvuruda bulunacaktır.

■ Şirketler

Yabancı yatırımcılar Çin sınırları içerisinde sınırlı sorumlu şirketler ve anonim hisseli limited şirketler kurma hakkına sahiptir.

Sınırlı sorumlu şirket, 50'den az hissedar tarafından finanse edilen ve kurulan, her birinin taahhüt ettiği sermaye katkısının sınırı dahilinde şirkete karşı sınırlı sorumluluğu olan ekonomik bir organizasyondur. Sınırlı sorumlu şirket ayrıca tüm varlıklarıyla birlikte borçları için sınırlı sorumluluk taşır.

Anonim hisseli limited şirket, kayıtlı sermayesi hisse senetlerinin (veya hisse senedi opsiyonlarının) ihracı yoluyla toplanan eşit hisselerden oluşan, hissedarlarının her birinin taahhüt ettiği hisse senetlerinin sınırı dahilinde şirkete karşı sorumlu olduğu ve aynı şekilde tüm varlıklarıyla birlikte kendi borçlarından sorumlu olan ekonomik bir organizasyondur. Hem

limited şirket hem de anonim şirket, Çin Halk Cumhuriyeti'nin Piyasa Varlıklarının Kaydı ve Yönetimine İlişkin Yönetmelikleri uyarınca tescil edilecektir.

■ Ortaklıklar

Yabancı yatırımcılar Çin sınırları içerisinde genel ortaklıklar ve limited ortaklıklar kurma hakkına sahiptir. Genel ortaklık, borçları için sınırsız ortak ve müteselsil sorumluluklar taşıyan genel ortaklardan oluşur. Sınırlı ortaklık, ortaklığın borçları için sınırsız ortak ve müteselsil sorumluluklar taşıyan genel ortaklardan ve ortaklığın borçlarından taahhüt ettikleri sermaye katkıları dahilinde sorumlu olan sınırlı ortaklardan oluşur.

■ Çin'deki Yabancı İşletmelerin Yerleşik Temsilcilik Ofisleri

Çin'de kurulan yabancı işletmelerin yerleşik temsilcilik ofisleri Çin yasalarına ve yönetmeliklerine (Yabancı İşletmelerin Yerleşik Ofislerinin Kayıt Yönetimine İlişkin Yönetmelikler dahil) uymakla mükelleftir.

Temsilcilik ofisi, Çin topraklarında kurulmuş ve yabancı işletmelerin işleriyle ilgili kâr amacı gütmeyen faaliyetlerde bulunan bir ofistir. Tüzel kişilik statüsüne sahip değildir ve kâr amaçlı faaliyetlerde bulunmaya yetkili değildir.

Temsilcilik ofisi yalnızca yabancı işletmelerin ürün veya hizmetleriyle ilgili pazar araştırması, sergi ve tanıtım faaliyetlerinde bulunmaya ve yabancı işletmelerin ürün satışları, hizmet sunumu, yurt içi kaynak temini ve yurt içi yatırımlarıyla ilgili irtibat faaliyetlerinde bulunmaya yetkilidir.

11.2 ŞİRKET KURMA SÜRECİ

Çin'in yabancı sermaye mevzuatı, yabancı sermayeli bir şirketin beş adımda hayata geçirilmesini öngörmektedir. Bunlar aşağıdaki gibidir:

✓ Şirketin isminin Sanayi ve Ticaret İdaresi nezdinde kayıt altına alınması,

✓ Şirketin işteğal edeceği sektörün Negatif Liste'de, başka bir deyişle yabancı sermayeye açık olmayan sektörler listesinde bulunmaması koşuluyla, Ticaret Bakanlığı'na internet üzerinden başvuru yapılması (Başvurunun eksiksiz yapılması kaydıyla Ticaret Bakanlığı üç gün içerisinde onay mesajı göndermektedir),

✓ Şirketin yerel Sanayi ve Ticaret İdaresi ofisinde kaydının yapılması (Bu ofislerin uygulamaları ve koşulları bölgeden bölgeye değişebilmektedir. Bazı bölgelerde süreç kolaylaştırılırken, bazı bölgelerde ek koşullar getirilebilmektedir),

✓ Yerel Sanayi ve Ticaret İdaresi nezdinde şirketin düzenleyici gereksinimlere uygunluğunun belgelenmesi (Bu kapsamda örneğin enerji tüketim raporu, arazi kullanım raporu, yerel istihdam etki raporu, inşaat güvenlik belgeleri, çevre etki raporu gibi

dokümanların temin edilmesi gerekmektedir ve istenen belge sayısı bölgeden bölgeye değişebilmektedir),

✓ İşletme lisansı çıktıktan sonra Sanayi ve Ticaret İdaresi, vergi dairesi ve denetim kurumunda şirketin kaydının yaptırılması ve banka hesaplarının açılması (Burada da işlem sayısı bölgeye ve sektöre göre değişebilmektedir.). Tüm bu adımların tamamlanmasının ardından şirket faaliyetine başlayabilmektedir.

11.3 VERGİ UYGULAMALARI

Çin'in yetkili vergilendirme departmanı, Devlet Konseyi'ne doğrudan bağlı olan Devlet Vergilendirme İdaresi'dir. Ülke çapında vergi toplama yönetiminden sorumlu olan bu kurumun dört düzeyde yardımcı vergilendirme organı (il, belediye, ilçe ve belde) vardır ve bunlar Devlet Vergilendirme İdaresi'nin liderliğinde kendi idarelerinin kapsamı dahilinde vergi toplama işlemini gerçekleştirir.

1 Ocak 2019'dan itibaren, sorumlulukların devredilmesiyle birlikte, hükümet organları, kamu kurumları ve kentsel ve kırsal sakinler için tüm sosyal sigorta primler de artık vergi departmanları tarafından tahsil edilmektedir.

Dünyadaki diğer ülkeler gibi, Çin de bugün birden fazla vergi türünden oluşan bileşik bir vergi sistemini benimsemektedir. Mevcut sistemde, 18 vergi, vergilendirmenin amacına göre aşağıdaki kategorilere ayrılmaktadır

- Gelir vergileri: işletme geliri vergisi, bireysel gelir vergisi
- Harcama vergileri: katma değer vergisi, tüketim vergisi, tarife (gümrük vergisi)
- Emlak vergileri ve eyleme bağlı vergiler: konut emlak vergisi, tapu vergisi, araç ve gemi vergisi, damga vergisi, şehir ve kasaba arazi kullanım vergisi, arazi değer artış vergisi, tonaj vergisi, kaynak vergisi, kentsel bakım ve inşaat vergisi, araç satın alma vergisi, tarım arazisi dönüşüm vergisi, tütün vergisi, çevre koruma vergisi

11.4 BANKACILIK MEVZUATI

Çin'deki bankacılık ve finans sektörü ağırlıklı olarak kamu tekelinde bulunmaktadır. Piyasanın dört büyük oyuncusunun tamamı devlet bankasıdır. Bunlar, Agricultural Bank of China, Bank of China, China Construction Bank ve ICBC bankalarıdır. Kamuya ait ticari bankalar piyasadaki toplam varlık, kredi ve mevduatların %60'ını ellerinde bulundurmaktadır. Diğer bir grup olan anonim bankalar ise daha fazla çeşitlilik gösteren hissedar yapılarına sahip olup yabancı sermayeli bankaların yanı sıra kırsal kredi kooperatifleri de bunların arasında yer almaktadır.

11.5 SOSYAL GÜVENLİK UYGULAMALARI

Çin'in halihazırdaki en büyük avantajlarından birisini işgücü oluşturmaktadır. Ülkenin 2022 yılı verilerine göre 1,41 milyarlık nüfusunun yüzde 68' i çalışma yaşı olarak nitelendirilen 15-64 yaş grubunda yer almaktadır. Ancak, hızla yaşlanan nüfus ekonomi üzerinde giderek bir baskı oluşturmaktadır.

Çin'de beş çalışma gününden oluşan hafta, günlük 8 çalışma saatinden toplam 40 saat olarak belirlenmiştir. Çin yasalarına göre işletmeler, (yabancı sermayeli olanlar da dahil olmak üzere) çalıştırdıkları her tam zamanlı çalışan ile yazılı bir sözleşme yapmak zorundadır. Bu sözleşmeler belirli bir dönem için olduğu gibi, açık süreli de olabilmektedir. Ancak bir işletmenin çalışanıyla açık süreli sözleşme yapabilmesi için, önce aynı çalışanla iki dönem belirli süreli sözleşmeyle çalışmış olması gerekmektedir.

İşgücüne dahil olan tüm Çin vatandaşları ve yabancı uyruklu çalışanlar, Çin'in sosyal güvenlik sistemine katılmak zorundadır ve sistem beş farklı sigortadan oluşmaktadır; bunlar, emeklilik sigortası, genel sağlık sigortası, iş kazası sigortası, işsizlik sigortası ve doğum sigortasıdır. İşveren, çalışanlarının sosyal güvenlik ve konut fonu ödemelerini yapmakla yükümlüdür. Çin sınırları içerisindeki tüm yabancıların, (daimî oturma iznine sahip olanlar hariç) ülkede çalışabilmek için ilgili makamlardan gerekli izinleri almaları gerekmektedir. Bu izin süreci sırasıyla şu aşamalardan oluşmaktadır:

1. Sağlık kontrolleri, 2. Çalışma izni bildirimini, 3. Tek girişli "Z" tipi vize, 4. Geçici ikamet kaydı, 5. Çalışma izni, 6. Oturma izni.

11.6 VİZELER (ÇALIŞMA/OTURMA İZİNİ, GEÇİCİ ÇALIŞMA VİZESİ, BAŞVURU MERCİ VB. BİLGİLER)

• Çalışma İzni

Çin'de yabancı istihdam eden yabancı sermayeli işletmeler, çalışanlar için çalışma izni gibi ilgili prosedürlerini tamamlamalıdır.

2017 yılından itibaren Çin birleşik bir çalışma izni sistemi getirmiştir. İzinin kabulü ve onayı, birleşik sistem (<https://fuwu.most.gov.cn/lhgzweb/>) aracılığıyla yabancılarla ilgili konulardan sorumlu ilgili yerel idari departmanlar tarafından ele alınmaktadır.

• İkamet İzni

Çalışma izni kapsamında Çin'e gelen kişilerin ayrıca ikamet izni başvurusunda bulunması gerekmektedir. Çin'de ikamet eden ve ikamet süresinin uzatılması için başvuran yabancılar, ikamet izinlerinin geçerlilik süresinin sona ermesinden en az 30 gün önce, yerel halk hükümetlerine bağlı kamu güvenliği organlarının çıkış/giriş idarelerine başvuruda bulunacaklardır.

Yabancı uyruklu kişilerin çalışma amaçlı ikamet izni en az 90 gün ve en fazla beş yıl, çalışma dışındaki amaçlarla ikamet izni ise en az 180 gün ve en fazla beş yıl geçerlidir. Çin'in

ekonomik ve sosyal kalkınmasına önemli katkılarda bulunan veya daimî ikâmet için diğer koşulları karşılayan yabancı uyruklular, Çin'de daimî ikamet için başvurabilirler.

Konuya ilişkin detaylı bilgi Ulusal Göçmenlik İdaresi'nin devlet hizmeti platformunda (www.nia.gov.cn) yer almaktadır.

12. ÖNEMLİ ADRESLER VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

12.1 SANAYİ VE TİCARET ODALARI

China Council for the Promotion of International Trade (CCPIT)

Tel: 86-10 88075000

Fax: 86-10 68011370

Website: <http://www.ccpit.org/>

Add.: 1 Fuxingmenwai Street, Beijing 100860, P.R.China, 100860

CCPIT Beijing

Tel: 86-10-88070142

Fax: 86-10-68063860

E-Mail: trade@ccpitbj.org

Website: <http://english.ccpitbj.org/>

CCPIT Tianjin

Tel: 0086-22-23301343

Fax: 0086-22-23301344

E-Mail: ccpittj@ccpittj.org

Website: <https://www.ccpittj.org/en/>

Add.: No. 394, South Jiefang Road, Hexi District, 300202

CCPIT Hebei

Tel: 86-311-87805950; 87805531

Fax: 86-311-87805950

Website: <http://www.ccpithebei.com/>

Add: No.159, Dongfeng Road, Shijiazhuang

CCPIT Shanxi

Tel: 86- 0351-4040594; 86-351-4068969

Fax: 86-351-4045680

Website: <http://www.ccpit-sx.org/>

CCPIT Liaoning

Tel: 86-24-83210517

Fax: 86-24-83210518

E-mail: liaoning@ccpit.org

Website: <http://www.ccpitln.org/>

CCPIT Jilin

Tel: 86-431-82766137

Website: <http://www.jlccpit.com/>

CCPIT Inner Mongolia Autonomous Region Committee

Tel: 86-471-6946770; 86-471-6613825

Fax: 86-471-6965404

Website: <http://www.ccpitnmg.org.cn/en/>

Add: Xinhua Street No.63,huhehaote,China

CCPIT Heilongjiang

Tel: 86- 451 53676458

Website: <http://www.ccpithlj.org.cn/>

CCPIT Shanghai

Tel: 86-21-53060228

Fax: 86-21-63869915

Email: international@cpitsh.org

Website: <http://www.cpitsh.org/cpitsh/>

Add.: Jinling Mansions, 28 Jinling Road (West), Shanghai, 200021

CCPIT Jiangsu

Tel: 86-25-52856444

Fax: 86-25-52233048

Email: en@ccpitjs.org

Website: <https://www.ccpitjs.org/>

Add: 8F-9F, No. 50, Zhonghua Road, Nanjing, China, 210001

CCPIT Zhejiang

Tel: 86-571-85811910

Fax: 86-571-87797160

Email: ccpitzi@ccpitzi.gov.cn

Website: <http://www.ccpitzi.gov.cn/>

Add: No.466, Yan'an Road, Hangzhou, 310006

CCPIT Fujian

Tel: 86-591-87842756

Fax: 86- 591-87805770

Email: fujiansub-council@ccpit.org

Website: <http://www.ccpitfujian.org.cn/>

Add.: 11-13 floors, Pingtung Building, No. 139 Hualin Road, Fuzhou City, Fujian Province

CCPIT Anhui

Tel: 86-551-62999347

Fax: 86-551- 62999390

Website: <http://www.ccpit-ah.org.cn/>

Add.: 10th Floor, Area B, Anhui Provincial Government Affairs Building, No. 509, Ma'anshan Road, Hefei City, Anhui Province

CCPIT Shandong

Tel: 86-531-51757900

Fax: 86-531-51757901

Email: ccpitsd@shandong.cn

Website: <http://www.ccpitsd.com/>

Add.: West Building, No. 158, Jingsi Road, Jinan City

CCPIT Jiangxi

Tel: 86-791-86246623

Fax: 86-791-86217029

Website: <http://www.ccpitjx.org.cn/>

Add.: No. 69, Beijing West Road, Donghu District, Nanchang City, Jiangxi Province

CCPIT Henan

Tel: 86-371-66682600; 86-371-66681979

Website: <https://www.ccpithenan.org.cn/>

Add.: Room 2710, 2708, Henan International Chamber Building, No.5 Commerce Outer Ring, Zhengzhou

CCPIT Hubei

Tel : +86-27-85796170

Fax : +86-27-85775174

Email : hub@ccpit.org

Website: <http://www.hbccpit.org/>

Address : 15/F, 8 North Jiangnan Road, Wuhan, 430015

CCPIT Hunan

Tel: 86-731-84773328; 86-731-84773301

Fax: 86-731-84773327; 86-731-84773366

Website: <http://www.hnccpit.org/>

Address: 4-5 Floor, Block A, No. 238, Shidai Yangugang Avenue, Yuhua District, Changsha City

CCPIT Guangdong

Tel: 86-20-87608275

Fax: 86-20-87601774

E-mail:gdccpit@gd.gov.cn

Website: <http://www.gdefair.com/>

Add.: 25th Floor, Huaxin Center, No. 450 Huanshi East Road, Guangzhou

CCPIT Guagnxi

Tel: 86-771-5772813; 86-771-5772815

Fax: 86-771-5772880

Email: gxi@ccpit.org

Website: <http://www.ccpitgx.org/>

Add: No. 6, Baiyun Road, Nanning, China, 530029

CCPIT Hainan

Tel: 86-898-65325165

Fax: 86-898-65372778

Website: <http://www.ccpithn.org/>

Add.: 3rd Floor, Building 12, No. 100 Hongchenghu Road, Qionghuan District, Haikou City, Hainan Province, 570203

CCPIT Chongqing

Tel: 86-23-67870371; 86-23-67870375

Fax: 86-23-67870373

Website: <https://www.ccpitcq.org/>

Add.: Foreign Trade and Economic Cooperation Building, No. 65, Jianxin North Road, Jiangbei District, Chongqing

CCPIT Sichuan

Tel: 86-28-68909134

Fax: 86-28-68909130

Email: sichuan@ccpit.org

Website: <https://www.ccpit-sichuan.org/>

Address: No. 36, Shuxing Street West, Chengdu, Sichuan Province, PRC

CCPIT Yunnan

Tel: 86-871-63130723

Fax: 86-871-63136574

Email: csabf@ccpit.org

Website: <http://yunnan.ccpit.org/>

Add.: 8th Floor, Foreign Trade Building, No. 175 Beijing Road, Guandu District, Kunming City, Yunnan Province, 650011

CCPIT Guizhou

Tel: 86-851-88949511

Fax: 86-851-85555011

Website: <http://www.ccpitguizhou.org.cn/>

Add.: Office 501, 5th Floor, Building B, World Trade Plaza, No. 48 Yan'an Middle Road, Guiyang City

CCPIT Tibet

Tel: 86-891-6839377

Website: http://swt.xizang.gov.cn/zjswt/jgsz/201905/t20190517_72920.html

CCPIT Shaanxi

Tel: 86-29-63917596; 86-29-63917600

Fax: 86-29-63917611

Website: <http://www.ccpit-shaanxi.org/>

Add.: No. 40 Building, Xincheng Compound, Xincheng District, Xi'an City, Shaanxi Province, 710006

CCPIT Gansu

Tel: 86-931-8837140

Fax: 86- 931-8873377

Email: ccpitgs@qq.com

Website: <https://www.ccpitgs.com/>

Add.: 6th Floor, Changyun Building, No. 158, Jingning Road, Chengguan District, Lanzhou City, Gansu Province, 730030

CCPIT Ningxia

Tel: 86-951-8368323

Fax: 86-951-8368320

Website: <https://nxccpit.nx.gov.cn/>

Add.: 15th Floor, Block A, Lantai Building, Minzu North Street, Xingqing District, Yinchuan City, Ningxia, China, 750001

CCPIT Xinjiang

Website: <http://www.ccpitxj.org.cn/>

Add.: No. 253, Jiankang Road, Urumqi, Xinjiang, China

CCPIT Harbin

Tel: 86-451-86772326

Fax: 86-451-86772316

Email: huiwuxinxibu@163.com

Website: <http://www.ccpithrb.org/>

Add.: Room 420, East Building, Municipal Government Building, No. 1 Century Avenue, Songbei District, Harbin City

CCPIT Nanjing

Tel: 86-25-83635350

Fax:86-25-83692014

E-mail: nanjingsub-council@ccpit.org

Website: <http://ccpit.nanjing.gov.cn/>

Add.: 6/F, Block E, Xincheng Building, No. 259 Jiangdong Middle Road, Nanjing, Jiangsu Province, 210019

CCPIT Dalian

Tel: 86-411-82808040

Fax: 86-411-82806905

Email: info@ccpitdalian.org.cn

Website: <https://www.ccpitdalian.org.cn/>

Add.: 10th/11th Floor, Wanda Building, No. 9 Jiefang Street, Zhongshan District, Dalian City, Liaoning Province, 116001

CCPIT Shenyang

Tel: 86-24-22729983; 86-24-22729963

Website: <http://www.ccpitsy.cn/>

Add.: No. 1, Century Road, Hunnan District, Shenyang City, 110179

CCPIT Changchun

Tel.: 86-431-82733456

Website: <https://changchun-ccpit.com/>

Add.: No.5188 Ziyou Road, Development Building, Erdao District, Changchun

CCPIT Ningbo

Tel: 86-574-89386970

Fax: 86-574-87368100

Website: <http://www.ccpitnb.org/>

Add.: Building 9, Municipal Administrative Center, No. 835 Ningdong Road, Ningbo

CCPIT Shantou

Tel: 86-754-88931817

Fax: 86-754-88931837

Email: stmch@ccpit.org

Website: <http://shantou.ccpit.org/>

Add.: 4rh Floor, Investment Building, No. 32, Huangshan Road, Longhu District, Shantou City

CCPIT Zhuhai

Tel: 86-756-8890118; 86-756-8289668

Fax: 86-756-8280888

Email: zhh@ccpit.org

Website: <https://www.ccpitzh.org.cn/>

Add.: 16th Floor, Industrial and Commercial Main Building, No. 125 Renmin East Road, Xiangzhou District, Zhuhai City

CCPIT Xi'an

Tel: 86-29-87222269

Fax: 86-29-87222270

Website: <http://www.ccpitxian.org/>

Add.: No. 166, Mingguang Road, Weiyang District, Xi'an City

CCPIT Chengdu

Tel: 86-28-61887848

Fax: 86-28-61887821

E-mail: mch@chengdu.gov.cn

Website: <http://www.cdccpit.org.cn/>

Add. 8/F, No.3 Building, No.336 Jincheng Road, Chengdu, Sichuan, 610042

CCPIT Shenzhen

Tel: 86-755-33358501

Fax: 86-755-33358500

Website: <http://www.ccpitsz.org.cn/>

Add.: No. 138, Fuhua 1st Road, Futian Central District, Shenzhen, Guangdong Province, China

CCPIT Guangzhou

Tel: 86-20-37853062; 86-20-37853067

Email: guangzhousub-council@ccpit.org

Website: <http://www.gzccpit.org.cn/>

Add.: 26B, Development Center Building, No. 3 Linjiang Avenue, Tianhe District, Guangzhou

CCPIT Wuhan

Tel: 86-27-85733335

Website: <http://www.ccpitwh.com/>

Add.: 8th Floor, Haidi Business Center, No. 217 Taipei Road, Jiangnan District, Wuhan

CCPIT Qingdao

Tel: 86-532-83897605

Fax: 86-532-83897233

Email: wangchunli.mch@qd.shandong.cn

Website: <http://ccpit.qingdao.gov.cn/>

Add.: No. 121, Yan'an 3rd Road, Shinan District, Qingdao, China, 266071

CCPIT Jinan

Tel: 86-531-51702823

Fax: 86-531-66602815

Website: <http://www.ccpitjinan.org/>

Add.: Area E, 15th Floor, Longao Building, No. 1 Longding Avenue, Jinan City

CCPIT Xiamen

Tel: 86-592-2218806

Fax: 86-592-2230111

Email: ccpitxiamen@xm.gov.cn

Website: <http://www.ccpitxiamen.org/>

Add.: 13F, Puli Bldg.,199 Bailuzhou Lu,Xiamen, 361004

12.2 İTHALAT VE İHRACAT İLE İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLAR

1. ChinaChamber of Commerce for Import and Export of Medicines and Health Products (CCCMHPIE)

Şehir: Beijing

Tel: 86-10-5803 6223

Email: info@cccmhpie.org.cn

Website: <https://en.cccmhpie.org.cn/Index.aspx>

2. China Chamber of Commerce for Import and Export of Textile

Şehir: Beijing

Tel:86-10-67739273

Email: office@ccct.org.cn

Website: <https://www.ccct.org.cn/#/home>

3. China Chamber of Commerce of Metals, Minerals & Chemicals Importers & Exporters (CCCMC)

Şehir: Beijing

Tel: 86-10-85692797

Email: lianluo@cccmc.org.cn

Website: <https://en.cccmc.org.cn/>

4. China Chamber of Commerce of Import & Export of Machinery & Electronic Products (CCCME)

Şehir: Beijing

Tel: 86-10-58280864

Email: international@cccme.org.cn

website:<https://www.cccme.cn/>

5. China Chamber of Commerce for Import and Export of Light Industrial Products and Arts-Crafts (CCCLA)

Şehir: Beijing

Tel: 86- 10- 67732683 / 67735195

Email: xxb@cccla.org.cn

Website: www.cccla.org.cn

6. China Chamber of Commerce For Import and Export of Foodstuffs, Native Produce And Animal By-Products (CCCFNA)

Şehir: Beijing

Tel: 86 10-87109827

Email: contact@cccfna.org.cn

Website: <https://www.cccfna.org.cn/>

12.3 BÜYÜKELÇİLİK, BAŞKONSOLOSLUK VE MÜŞAVİRLİK İLETİŞİM BİLGİLERİ

BİRİM	ADRES	E-POSTA	TELEFON
T.C. Pekin Büyükelçiliği	San Li Tun Dong 5 Jie No: 9 100600 Beijing / PRC	embassy.beijing@mfa.gov.tr	+86 10 6532 1715
Pekin Ticaret Müşavirliği	Unit C812A, Lufthansa Center No:50 Liangmaqiao Road 100016 Beijing / PRC	pekin@ticaret.gov.tr	+86 10 6464 9538
T.C. Guanco Başkonsolosluğu	Unit 23A- Development Center, No.3 Linjiang Dadao, Zhujiang New Town, Tianhe District, Guangzhou, China	consulate.guangzhou@mfa.gov.tr	+86 20 3785 3093 +86 20 3785 3401 +86 20 3785 3157 +86 20 3785 3453
Guanco Ticaret Ataşeliği	Consulate General of the Republic of Turkey, Commercial Section Unit 23A- Development Center, No.3 Linjiang Dadao, Zhujiang New Town, Tianhe District, Guangzhou, P.R. of China	guangzhou@ticaret.gov.tr	+86-20-3785-3430

T.C. Şanhay Başkonsolosluğu	Changning Bölgesi Batı Zhongshan Caddesi SOHO Zhongshan Plaza No: 1055, Kat:8 No: 808 Posta kodu: 200051 Şanghai	consulate.shanghai@mfa.gov.tr	+ 86 21 647 46 838 + 86 21 647 46 839 + 86 21 647 47 237
Şanhay Ticaret Ataşeliği	SOHO Zhongshan Plaza 1055 West Zhongshan Road, 8F, Unit:806, Changning District, 200051 Shanghai	sanghai@ticaret.gov.tr	+86 21 643 78 302

12.4 ULAŞILABİLECEK HUKUKİ VE MALİ DANIŞMANLIK ŞİRKET VE BÜROLARINA İLİŞKİN BİLGİLER

Firma: **McKinsey Greater China**

Tel: +86 (10) 6561 3366

Fax:+86 (10) 8529 8038

E-posta: client_enquiries_gco@mckinsey.com

Addres: 20/F South Tower, Beijing Kerry Centre, 1 Guanhua Road, Chaoyang District, Beijing, P.R.China

Website: <https://www.mckinsey.com.cn/>

Firma: **Boston Consulting Group (China)**

Tel: + +86 10 8527 9000

Addres: Level 22, West Tower, Genesis Beijing, 8 Xinyuan South Road, Chaoyang District, Beijing P.R.China

Website: <https://www.bcg.com/greater-china>

Firma: **Deloitte China**

Tel: +86 (21) 6142 8888

Address: 30/F Bund Center, 222 Yan An Road East, Shanghai, P.R.China

Website: <https://www2.deloitte.com/cn/en.html>

Firma: **Roland Berger China**

Tel: +86 21 5298-6677

Fax: +86 21 5298-6655

Address: Units 02B-04, 23/F, Suhe Centre, 99 Shanxi North Road, Jing'an District, P.R.China

Website: <https://www.rolandberger.com/zh/Locations/Greater-China/>

Firma: **Accenture China**

Tel: +861085958700

Fax: +861065630739

Address: West Tower, World Financial Center, No.1 East 3rd Ring Middle Road, Chaoyang District, Beijing, P.R.China

Web Site: <https://www.accenture.cn/cn-zh>

Firma: **Alliance Pku Management Consultants Ltd. (北大纵横)**

Tel: +86 (10) 82861183

Fax: +86 (10) 82861190

E-posta: service@allpku.com

Address: Pangu Plaza, Block A, 11th floor, 27 N.4th Ring Road Middle, Chaoyang, Beijing, P.R.China

Website: <http://en.allpku.com/>

Firma: **PricewaterhouseCoopers Consulting China Holdings Limited**

Tel: +86 21-23238888

Address: 47th Floor, Qiantan Center, 588 Dongyu Road, Pudong New Area, Shanghai, China

Website: www.pwccn.com

Firma: **KPMG China**

Tel: +86 (10) 8508 5000

Fax: +86 (10) 8518 5111

Address: 8th Floor, KPMG Tower Oriental Plaza, 1 East Chang An Avenue, Beijing, P.R.China

Website: <https://kpmg.com/cn/en/home.html>

Firma: **EY China**

Tel: +86 10 5815 3000

Fax: +86 10 8518 8298

Address: Level 16, Ernst & Young Tower, Oriental Plaza, No.1 East Changan Ave. Dongcheng District, P.R.China

Website: https://www.ey.com/en_cn

12.5 TÜRKCÇE HİZMET VEREN HUKUK BÜROLARI

Hengdu Law Firm

Website: www.hengdulaw.com

Address: 4F, Jinmao Building, 88 Century Avenue, Pudong New Area, Shanghai

İlgili Kişi: Onur Sabri Durak

Cep: 86-13818012264

Tel: 86-21-61005935

E-posta: onursabridurak@neptuneconsultation.com

Jade & Fountain PRC Lawyers Corporation

Website: www.jadefountain.com Tel: 86-21-62351852

İlgili Kişi: Hüseyin Öztürk

E-posta: huseyin.ozturk@jadefountain.com

Melink Law Firm Shanghai

Website: www.en.wiselinklaw.com

Tel: 86-13764340905 - 86-18565150832

İlgili Kişi: Hilali Özen Gümüş - Merve Sena Bozkurt

E-posta: bozkurtmsena@gmail.com - gmsozen@gmail.com